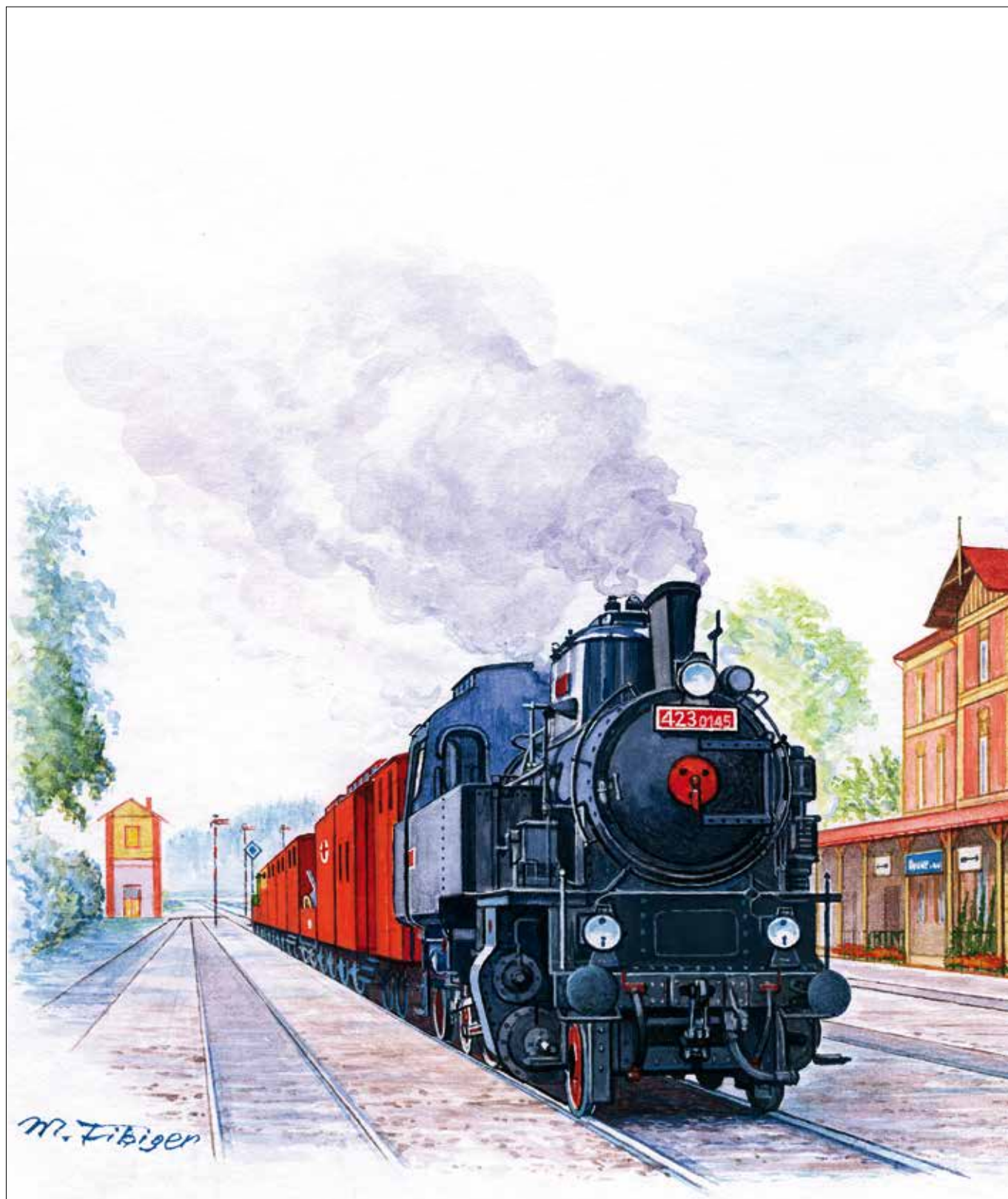

ČASOPIS ČESKOSLOVENSKÉ OBCE LEGIONÁŘSKÉ

LEGIONÁŘSKÝ *směr*

2/2015

Předseda vlády se setkal s válečnými veterány

V přátelském a neformálním duchu se neslo setkání předsedy vlády ČR Bohuslava Sobotky s válečnými veterány ve Strakově akademii ve čtvrtek 7. května 2015.

Pozvání na tuto událost přijala celá řada výrazných osobností z řad druhoválečných veteránů. Přítomni byli mimo jiné genmjr. Jaroslav Klemeš, genmjr. Alexandr Beer, místopředseda ČsOL brig. gen. Emil Boček a další. Setkání se účastnil i předseda Československé obce legionářské Pavel Budinský a garanti projektu Péče o válečné veterány z Ministerstva obrany ČR a ČsOL.

Předseda vlády se zájmem vyslechl přítomné veterány, kteří se na okamžik ve svých vzpomínkách vrátili do nelehké doby války. U příležitosti 70. výročí konce druhé světové války předal předseda vlády veteránům pamětní minci Úřadu vlády ČR jako symbolický výraz uznání jejich zásluh na osvobození naší vlasti.

Připravil: br. Jiří Filip, foto archiv ČsOL

LEGIONÁŘSKÝ směr

Časopis navazuje na stejnojmenný titul vydávaný Čs. obcí legionářskou ve 20. letech minulého století jako týdeník, posléze měsíčník. Jeho hlavním posláním je v době blížícího se 100. výročí vzniku Československa propagovat legionářské myšlenky, odkaz zakladatelů samostatného československého státu a zejména pak ideje boje za svébytnost, svobodu a demokracii v době vzniku samostatného státu, za druhé světové války i v novodobé historii. Časopis je určen pro členy Čs. obce legionářské, válečné veterány, sympatizanty a také širokou veřejnost, kterou zajímá tato problematika.

Vydavatel:
Československá obec legionářská
Sokolská 33, 120 00 Praha 2
www.csol.cz
Tel: +420 224 266 235
Fax: +420 224 266 274
E-mail: sekretariat@csol.cz

Šéfredaktor a editor:
Ladislav Lenk

Redakční rada:
Pavel Budinský
Jindřich Sitta
Jiří Charfreitag
Milan Mojžiš
Tomáš Jakl
Jan Procházka
Zdeněk Kubín
Ladislav Henek
Jiří Filip
Miroslav Brož

Jazyková úprava:
Ladislav Lenk
Šárka Malohlavová
Veronika Stryhalová

Grafická úprava:
Andrea Bělohávková

Tisk a distribuce:
Vydavatelství MAC, spol. s r.o.
Na Spojce 968/7
101 00 Praha 10 - Vršovice

Adresa redakce:
Československá obec legionářská
Sokolská 33, 120 00 Praha 2

Uzávěrka čísla: 29. června 2015
Evidenční číslo: MK ČR E 20912

Elektronickou podobu Legionářské směru naleznete na:
www.csol.cz v rubrice Projekty

**Sen Československé
obce legionářské
se stal skutečností.
Legiovlak žije!**

str. 2

**„Ostrava
nezapomíná“
– tak znělo
motto letošních
oslav 70. výročí
osvobození Ostravy**

str. 10

**S bratrem
místopředsedou
o blížícím se sněmu**

str. 20

**100 let
od legendární bitvy
u Arrasu**

str. 22

**Cesta vítězství
Po stopách
květnových bojů
1. čs. armádního
sboru v SSSR
na Moravě**

str. 28

Sen Československé obce legionářské se stal skutečností. Legiovlak žije!

Úterý 19. května 2015 se zapsal zlatým písmem do dějin Obce legionářské, která letos slaví své pomyslné 94. narozeniny. Dlouho připravovaný projekt Legiovlak se stal skutečností a souprava 10 zrekonstruovaných vozů se vydala na svou několikaletou spanilou jízdu po naší vlasti.

Slavnostní výjezd Legiovlaku se uskutečnil za přítomnosti vzácných hostů na Hlavním nádraží v Praze. Pozváni na tuto historickou událost přijal předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR Přemysl Sobotka, velvyslanci Slovenské a Francouzské republiky, zástupci českého a slovenského

generálního štábu a pochopitelně i vrcholní představitelé Českých drah, Správy železniční dopravní cesty, ČD Cargo, zástupci samosprávy, partnerských organizací projektu Legie 100 a v neposlední řadě veteráni z druhé světové války.

Program oficiální části byl zahájen v 10 hodin v prostorách Vládního

salonku za přítomnosti sta hostů. Úvodního slova se ujal předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, který ocenil význam Legiovlaku pro dnešní dobu a jeho zaměření na vzdělávání mládeže, což především vedlo Vládu ČR k podpoře projektu. Zástupce náčelníka GŠ AČR genmjr. Jaroslav Kocián vyzdvihl legionářskou tradici, která je vzorem i pro dnešní armádu a upozornil, že se dnes vojáci v zahraničních misích musí mnohdy potýkat se stejnými obtížemi, jako čs. legionáři za první světové války. Velvyslanec Slovenské

republiky J. E. Peter Weiss ocenil krom jiného i nadšence ze Slovenska, kteří svou prací přispěli k tomu, že do sestavy Legiovlaku přibyl kovářský vůz, jenž byl zrekonstruován ve Zvolenu. V československém duchu se neslo i slovo 2. zástupce náčelníka GŠ SR genmjr. Pavla Macka, který vyjádřil pocit zadostiučinění, že společný boj Čechů a Slováků za samostatnost bude náležitě připomenut, a to i na Slovensku, kam Legiovlak v budoucnu zavítá.

Podpis memoranda s Českým rozhlasem, zastoupeným tajemníkem Josefem Havlem

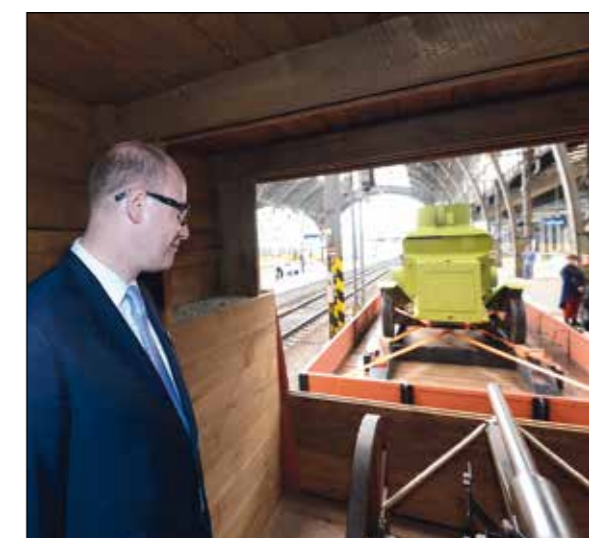
Předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka

Předseda ČsOL Pavel Budinský

Předseda ČUS Miroslav Jansta

Na závěr pronesl projev předseda Československé obce legionářské br. Pavel Budinský. Jeho slova se nesla v děkonném duchu. Za výraznou pomoc poděkoval předsedovi vlády ČR Bohuslavu Sobotkovi, Ministerstvu obrany ČR, Ministerstvu dopravy ČR v čele s ministrem Danem Tokem,

všem třem hlavním železničním partnerům a také všem, kteří se o společný úspěch zasloužili.

Následně se k projektu Legie 100 připojili dva noví strategičtí partneři. První byl Český rozhlas, za nějž podepsal memorandum o spolupráci tajemník generálního ředitele Josef Havel.

Ten poté zmínil, že pro Český rozhlas byl projekt Legiovaku natolik atraktivní a záslužný, že vedení ani na chvíli neváhalo jej podpořit. K Legii 100 se rovněž připojila Česká unie sportu, za kterou memorandum podepsal její předseda Miroslav Jansta. Připomněl následně fakt, že základem čs. legií byla bývalá největší sportovní organizace Československa Sokol, a že i prvorepubliková armáda byla se sportem, a to i vrcholovým, úzce spojena.

Po podpisu memorand vystoupil tajemník projektu Legie 100 br. Jiří Charfreitag, který přítomně seznámil se základními informacemi o tom, jak Legiovlak vznikl, jak je sestaven a jakým způsobem bude probíhat jeho cesta po krajských městech v letošním roce.

Hosté se poté přesunuli z prostor Vládního salonku na 1. nástupiště pražského hlavního nádraží. V 10:47 hod. z tunelu vyjela historická lokomotiva a za stálého pískání zamířila se sestavou vagonů Legiovaku k severní části nástupiště. U prvního obrněného vagonu byla předsedou vlády ČR, 1. místopředsedou Senátu Parlamentu ČR, předsedou ČsOL br. Budinským a zástupci železničářů přestřížena slavnostní páska. Poté již vzácní hosté mohli vstoupit do prvního vozu a následně si projít celý Legiovlak, kterým je br. Charfreitag provedl. Strážní službu u Legiovaku při tom zajišťovala jak osádka vlaku pod vedením br. Tomáše Gála, tak studenti

Projev předsedy vlády ČR pana Bohuslava Sobotky:

„Dobrý den. Já se pokusím být maximálně stručný, abychom nezmeškali příjezd Legiovaku. Především bych chtěl na začátku velmi poděkovat za pozvání na tuto krásnou událost. Já jsem nepřišel jenom proto, že můj praděd byl ruský legionář, který s jedním takovým vlakem projel Sibiř, ale přišel jsem proto, abych osobně podpořil projekt, který pokládám za úžasnou myšlenku, jak oslavit 100 let od vzniku československých legií, ale jak ji oslavit především způsobem, který je velmi atraktivní zejména pro nejmladší generace. My se někdy setkáváme s tím, že právě ta nejmladší generace má slabý zájem o ty velké klíčové události našich dějin, které se odehrávaly během 20. století a myslím si, že právě takováto interaktivní forma je přesně to, co potřebujeme, abychom o těchto dějinách mohli vyprávět, abychom o nich mohli vyprávět zajímavým způsobem. Československé legie sehrály klíčovou roli při vzniku Československé republiky. Bojovaly v Rusku, ale bojovaly také v Itálii, bojovaly ve Francii. Hlásili se do nich naši krajané ze Srbska, nebo třeba ze Spojených států, a myslím si, že je zbytečné, abych tady teď opakoval všechno, k čemu legie přispěly. Byl to významný faktor, který umožnil vznik prvorepublikové československé státnosti. Byli to lidé, kteří prokázali obrovskou statečnost, odhodlání a vlastenectví v tom nejlepším slova smyslu. A když tady dnes bude prezentován projekt Legiovaku, tak je potřeba také zmínit, že legie v Rusku byly úplně samostatný a zvláštní a úžasný příběh, protože nešlo jenom o vojenské jednotky, nešlo jenom o naši armádu, o naše legie, ale byl to nejenom vojenský, ale také politický a hospodářský útvar, který dokázal přežít v chaosu bolševické revoluce a byl schopen také bojovat, byl schopen vítězit, ale byl schopen také ovládat velkou část tehdejšího Ruska. To znamená, legie sehrávaly významnou roli v roce 1919, v roce 1920. A chtěl bych také při této příležitosti poděkovat všem, kdo se na tomto projektu podíleli – Československé obci legionářské. Chtěl bych poděkovat Ministerstvu obrany za významnou podporu, bez které by tento projekt nebyl možný. Chtěl bych poděkovat Českým drahám za podporu, kterou tomuto projektu dali. Myslím si, že se tady spojili lidé dobré vůle. Spojila se tady podpora ze strany státu a vznikl projekt, kterému bych teď chtěl popřát hodně štěstí, hodně zájemců, hodně spokojených návštěvníků, zejména z té nejmladší generace. Děkuji.“

Vojenské střední školy MO v Moravské Třebové, jež nese čestný název „Škola Československé obce legionářské“.

Výjezd Legiovaku měl jedinečný a náležitý slavnostní průběh a všem organizátorům za to patří dík. Ve 12 hodin se kola Legiovaku opět pohnula a souprava zamířila na nádraží v Libni, odkud se vydala do Mladé Boleslavi, která se stala první zastávkou Legiovaku na jeho historické cestě. Československá obec legionářská bude jeho osvětovou pouť sledovat s hrdoostí.

br. Jiří Filip, foto ses. Marcela Volfová a archiv Úřadu vlády ČR

V Mladé Boleslavi shlédly Legiovlak tisíce návštěvníků

Legiovlak byl v Mladé Boleslavi slavnostně zpřístupněn ve středu 20. května 2015 za účasti čestných hostů a veřejnosti. Na úvod ceremonie promluvil předseda Jednoty Československé obce legionářské bratr Tomáš Pilvousek, který vyzdvihl význam příjezdu do jejich města: „Mladá Boleslav má tu čest být první zastávkou na cestě vlaku Českou republikou po slavnostním výjezdu z hlavního města. I to lze považovat za symbolické. Mladá Boleslav byla vždy významným regionem

Za Středočeský kraj promluvil náměstek hejtmána pan Karel Horčíčka, který neskrýval své nadšení z celého projektu Legiovlak a jeho zaměření na mládež. Legiovlak dle jeho slov připomíná, že naše samostatnost byla vykoupena obětmi mnoha čs. legionářů na válečných frontách první světové války, na což se zapomíná. Zástupce Českých drah, a. s., a člen představenstva pan Roman Štěrba ocenil rovněž unikátní projekt pojízdné expozice a popřál Legiovaku šťastnou cestu po České republice.

Předseda jednoty Tomáš Pilvousek

legionářského hnutí.“ Připomněl tak fakt, že jen z okresu Mladá Boleslav pocházelo kolem 2 000 čs. legionářů.

Vedoucí kanceláře Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Petr Kynštetr následně přečetl poselství předsedy Poslanecké sněmovny PCR pana Jana Hamáčka, který byl bohužel nucen se z účasti omluvit pro důležité hlasování. V poselství mimo jiné vyslovil paralelu mezi čs. legionáři a našimi současnými vojáky, kteří jsou vysíláni do zahraničních misí. Právě rozhodování o vyslání vojáků do boje, je stejně těžké dnes, jako tomu bylo v minulosti.

Po skončení projevů se čestní hosté přesunuli k Legiovaku, kde již byla nastoupena stráž se státní vlajkou a praporem Čs. obce legionářské. Přestřížením pásky byl Legiovlak v Mladé Boleslavi zpřístupněn. Zatímco se přítomní hosté a veřejnost vydali na prohlídku jednotlivých vagonů Legiovaku, nad nádražím několikrát přeletěly historické letouny z mladoboleslavského Leteckého muzea Metoděje Vlaha. Legiovlak byl poté přístupný až do středy 26. května 2015.

Návštěvníci měli možnost si v pátek 22. května 2015 prohlédnout vlak

i v pozdních večerních hodinách, neboť se Legiovlak zapojil do probíhající Muzejní noci. Na víkend Jednota ČsOL v Mladé Boleslavi připravila doprovodný program složený z přednášek a prezentací, ale nechybělo ani divadelní představení místních ochotníků z Divadélka na dlani. Legiovlak navštívilo v Mladé Boleslavi téměř 7 000 návštěvníků a jeho první zastávka se tak stala vynikajícím startem celé pouti po České republice.

br. Jiří Filip, foto br. Jan Juřena

Nejseverněji dorazil letos Legiovlak do Liberce

Po návštěvnosti velmi úspěšném zastavení legionářského vlaku v Mladé Boleslavi dorazil Legiovlak do letošního prvního krajského města na liberecké hlavní nádraží. Osádka s vlakem dorazila do cíle již ve středu v časných ranních hodinách. Celý den byl však vlak s přílehlým prostranstvím a skladištěm připravován na následující dvoutýdenní provoz.

Slavnostně byl Legiovlak v Liberci zpřístupněn ve čtvrtek 28. května 2015. Program byl zahájen v 10 hodin trubačovým signálem „Nástup!“ Slavnostní události se zúčastnila celá řada vzácných hostů, zástupci médií a také několik školních tříd. Na úvod

promluvil předseda Jednoty ČsOL Liberecký kraj bratr Jozef Bujňák, veterán ze Zálivu, který vyjádřil vděk za to, že Liberec je jedním z prvních měst republiky, které na své historické cestě Legiovlak navštíví. S projevem poté vystoupil 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR pan Přemysl Sobotka, který ocenil projekt Legiovlak a jeho zaměření na mladou generaci, jmenovitě přítomně poděkoval tajemníku projektu Legie 100 bratru Jiřímu Charfreitagovi, který se svým týmem – dle senátorových slov – „věnoval

Legiovaku svou duší“. Dalším řečníkem byl hejtmán Libereckého kraje pan Martin Půta, který ve svém projevu neskrýval nadšení z Legiovaku, což dokazoval i velkým zájmem při

Podpis memoranda mezi ČsOL a Libereckým krajem

První místopředseda Senátu PČR Přemysl Sobotka

jeho samotné prohlídce. Nemocného primátora statutárního města Liberce pana Tibora Batthyányho zastupoval náměstek primátora pan Tomáš Kysela. Ve svém proslovu vzpomněl s hrdostí i na svého děda, který bojoval ve slavné bitvě u Zborova, která byla důležitým milníkem na cestě k samostatnému státu. Za železničáře

vystoupil člen představenstva Českých drah, a. s., pan Roman Štěrba, jenž skrze potřebnost projektu odůvodnil trvalou podporu Legiovlaaku ze strany železničních organizací. Závěrečné vystoupení patřilo duchovnímu otci Legiovlaaku, 1. místopředsedovi ČsOL bratru Jindřichu Sittovi. Ve své řeči přiblížil peripetie, se kterými se musela

myšlenka Legiovlaaku vypořádat a přiblížil také důvody, které vedly k realizaci Legiovlaaku. Současná společnost Legiovlaak potřebuje v zájmu posílení národní hrdosti a upevnění legionářské tradice v povědomí veřejnosti.

Bratr Jindřich Sitta a hejtman Libereckého kraje Martin Půta přistoupili následně k podpisu memoranda o vzájemné spolupráci ČsOL a Libereckého kraje v rámci projektu Legie 100. Poté se již přítomní přesunuli na peron, kde byl slavnostním přestřižením pásky a připitkem zpřístupněn Legiovlaak. Přítomní se, spolu se školními třídami, vydaly na prohlídku vlaku. Ostatně školní exkurze tvořily v následujících dvou týdnech významnou část z celkového počtu návštěvníků. V Liberci byl vlak k vidění do pátku 12. června a připsal si další tisíce spokojených návštěvníků.

br. Jiří Filip,
foto ses. Zuzana Palová

Legiovlaak v železniční stanici Martinice v Krkonoších

V sobotu 13. června 2015 zastavil Legiovlaak na své pouti po Čechách v železniční stanici Martinice v Krkonoších. Důvodem bylo i to, že stanice Martinice má jedinečně zachovaný historický areál a vzhled, což ji dělá dnes již zcela unikátní technickou památkou. V areálu stanice se nachází stará mechanická návěstidla, vodní jeřáby pro zbrojení parních lokomotiv vodou, popelová jáma a například také staré mechanické závory s předzváněčem „Trojlístek“.

Přípravný výbor Spolku železniční historie Martinice v Krkonoších, pod vedením předsedy spolku Petra Pěničky nechtěl akci pojmout pouze jako vystavení pojízdného muzea Legiovlaak, ale od počátku se chystal bohatý doprovodný program. Splnit vytčený cíl nám velkým dílem pomohla i obec Martinice v čele se starostou Leošem Mejvaldem. Součástí doprovodného programu bylo i občerstvení, které zajistil Sbor dobrovolných hasičů Martinice v Krkonoších. S velkým úspěchem se setkaly i krkonošské sejkory, které byly připraveny ze třech metráků brambor.

První akcí byla v prostorách stanice výstava o legionářích v kraji, kterou pro

nás připravil ředitel Krkonošského muzea v Jilemnici Jan Luštinec. Martiničtí hasiči pro příchozí vystavili vedle nádražní budovy historickou hasičskou stříkačku od firmy R. A. Smejkal z roku 1889 a Spolek železniční historie Martinice v Krkonoších vydal příležitostnou pohlednici a příležitostné razítko. Autorem kresby je akademický malíř Milan Fibiger. Slavnostní zahájení proběhlo v jedenáct hodin, kde také promluvil za legionáře tajemník projektu Legie 100 br. Jiří Charfreitag. Po slavnostním zahájení k přítomným

promluvil pan František Zemánek se vzpomínkou na Františka Doška, svého dědečka legionáře. O pohodu se po celou dobu starala Dechová hudba Broďanka. Ovšem největší úspěch a ohlas měly dva fototerminy pro železniční nadšence, které zorganizovali br. Tomáš Gál a člen našeho spolku Jiří Staněk. Legiovlaak odjel dva kilometry po trati lokálky do Jilemnice a poté se zopakoval příjezd do stanice. Podél trati a na stanici byly desítky fotografů a kameramanů, kteří se snažili zachytit Legiovlaak v takovémto jedinečném historickém prostoru.

Ke konci akce se ještě uskutečnil průvod uniformovaných legionářů a martiničských hasičů na místní hřbitov, kde byla uctěna památka padlých ve dvou světových válkách a následně legionáři položili k pomníku věnec. Během pietního aktu autorka knihy o legionářích s názvem „Hrobům v dálí“ Lenka Holubičková ve svém projevu seznámila přítomné s osudy padlých legionářů z obce a okolí.

Za jediný den dorazilo na martinické nádraží přes 2 000 návštěvníků! Za Spolek železniční historie Martinice v Krkonoších velice děkují všem, kteří se na tomto úspěchu podíleli a především ČsOL za to, že s Legiovlaakem do Martinic zavítala.

Ted už zbývá si jen přát, aby se Památkovému úřadu v Liberci, obci Martinice v Krkonoších, Spolku železniční historie Martinice v Krkonoších

a dalším nadšencům podařilo areál stanice zachránit a vyhlásit stanici kulturní památkou a uchovat tak tento technický unikát pro příští generaci. Zkušenosti z vyspělých západních zemí ukazují, že to jde a má to i smysl...

Pavel Dobrovolný,
foto Milan Linhart, Ladislav Crha
a Radek Stránský

Zastávka v jaroměřské výtopně

Železniční muzeum výtopna Jaroměř se stala v pořadí pátou letošní zastávkou Legiovlaaku. Široké veřejnosti byl legionářský vlak přístupný od 9 do 19 hodin v neděli 14. června 2015.

Legiovlaak se tak nacházel po své včerejší zastávce v Martinicích v Krkonoších v dalším unikátním historickém prostoru více než 110 let staré výtopny parních lokomotiv. Přitom současný stav výtopny je zásluhou zdejší party nadšenců sdružených v neziskové organizaci. Jejím hlavním posláním je záchrana, obnova a provoz historických železničních vozidel a budování železničního muzea ve zmíněné výtopně v Jaroměři. Převážná většina činnosti při tom stojí na dobrovolnících, kteří se nebojí žádné práce a dokážou si poradit s řadou řemesel. Od zedníků, truhlářů, strojních zámečníků přes průvodce v muzeu až po topiče a strojvůdce parních i motorových lokomotiv.

Připravil: br. Jiří Filip, foto br. Jiří Charfreitag

Legionářský vlak „podruhé“ v Hradci Králové

Poslední zastávkou Legiovlaaku před letními prázdninami se stal Hradec Králové, který překonal dosavadní počty v návštěvnosti školních exkurzí. Nebylo tak výjimkou, že během jediného dne dorazilo na prohlídku až 500 žáků a studentů.

Slavnostní zahájení se odehrálo dopoledne 15. června 2015 na královéhradeckém hlavním nádraží. Na úvod promluvil k přítomným předseda Jednoty Československé obce legionářské v Hradci Králové br. Radek Vorel. Ve svém projevu mimo jiné vzpomněl důležité historické paralely. Jen o dva dny dříve tomu bylo právě 95 let od chvíle, kdy na stejné nádraží dorazil skutečný legionářský vlak. Dne 13. června 1920 totiž do Hradce Králové přijel 4. čs. střelecký pluk ruských legií pod velením majora Josefa Kroutila, budoucího divizního generála. Tím

dnem skončila pro čs. legionáře z tohoto pluku dlouhá sibiřská anabáze. Příjezd Legiovlaaku Čs. obce legionářské do Hradce Králové v souvislosti s tímto výročím získal výrazný symbolický rozměr.

Dalším slavnostním řečníkem byl primátor statutárního města Hradce Králové Zdeněk Fink, který z titulu své funkce sdělil přítomným, že bude realizována obnova pomníku padlým příslušníkům 4. čs. střeleckého pluku „Prokopa Velikého“ v Hradci Králové. O tuto obnovu již řadu let místní legionářská jednota usiluje. Se zdravíci za železničáře následně vystoupil

obchodní ředitel ROC Hradec Králové, ČD, a. s., Roman Moravčík, po němž vystoupil duchovní správce Pravoslavné církevní obce v Hradci Králové protopresbyter Milan Augustýn Jareš. Mimo jiné přiblížil rozměr pravoslavní v rámci ruských legií a popřál Legiovlaaku šťastně naplnění jeho úkolu. Farář Církve československé husitské v Hradci Králové Tomáš Altman vzpomněl také potomků legionářů, se kterými se za svůj život setkal. Dle jeho slov to byli vždy lidé pevní a charakterní, na kterých bylo nejlépe patrné, jak lidsky silný byl a je odkaz bojovníků prvního československého odboje. Na závěr vystoupil za Ústředí ČsOL tajemník projektu Legie 100 br. Jiří Charfreitag, který přítomným představil Legiovlaak a osvětlil úsilí, které k jeho vzniku vedlo. Po tradičním přestřižení pásky a připitku již byly zahájeny první komentované prohlídky. Legiovlaak setrval v Hradci Králové do 28. června 2015 a ve večerních hodinách se vypravil do svého dalšího působiště na Nákladové nádraží Žižkov v Praze, kde je volně přístupný od 1. července do 26. srpna 2015.

br. Jiří Filip,
foto ses. Zuzana Palová

Primátor Hradce Králové Zdeněk Fink

Květen ve znamení 70. výročí osvobození a konce druhé světové války

Jedním z nejvýznamnějších výročí letošního roku je bezpochyby 70. výročí osvobození od nacistické okupace a konce druhé světové války v Evropě. Na organizaci řady akcí k tomuto jubileu se podílela Československá obec legionářská. Některé z nich připravila sama, jiné ve spolupráci s Ministerstvem obrany České republiky a dalšími úřady, organizacemi a institucemi.

Při akcích bylo vzpomenuáno oběti dosud největšího válečného konfliktu, československých vlastenců z řad domácího i zahraničního odboje bojujících proti nacismu, i vojáků vítězných spojeneckých armád, které pomohly Československu přinést svobodu. Tyto akce tvořily především vzpomínkové a pietní akty u památníků, dále setkání válečných veteránů a pamětníků, besedy, slavnostní koncerty a další kulturní akce, stejně jako výstavy a akce ve spolupráci s kluby vojenské historie.

Čtyřlístek největších akcí

Československá obec legionářská byla výrazným partnerem akcí ve čtyřech velkých městech – Praze, Brně, Ostravě a Plzni – které tak pokryly většinu území České republiky, a připomenuly i tři největší osvoboditelské armády – sovětskou, americkou a rumunskou.

V rámci pražských akcí k výročí konce války se nejprve 27. dubna 2015 v Domě armády Praha uskutečnila konference k 70. výročí osvobození Československa organizovaná Československou obcí legionářskou za účasti ústavních činitelů. Historici zde ve svých vystoupeních připomenuli závěrečné boje 1. čs. armádního sboru v SSSR v květnu 1945, působení našich vojáků na frontě u Dunkerque, návrat našich letců z Velké Británie, nacistické zločiny páchané na českém obyvatelstvu v závěru války a také podíl policistů na boji o budovu rozhlasu v rámci Pražského povstání. Právě v den výročí vypuknutí Pražského povstání se uskutečnilo několik vzpomínkových akcí, které toto významné české bojové vystoupení připomínaly. Dělo se tak u budovy Českého rozhlasu, a také na Staroměstském náměstí, odkud vyrazela historická jízda na hvězdicovou jízdu ke vzpomínkovým aktům

u pomníků po celé Praze. Další dny byla uctěna památka obětí druhé světové války na hřbitvech v Dáblicích a na Olšanech. Vyvrcholením akcí spojených s 70. výročí osvobození a konce druhé světové války v Evropě byl slavnostní nástup a pietní akt v Den vítězství, 8. května 2015, na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově. Toho se zúčastnil prezident Miloš Zeman, ministr obrany Martin Stropnický a další představitelé státu a Armády České republiky.

V Brně uspořádala Československá obec legionářská slavnostní koncert k 70. výročí osvobození a ukončení války 2. května v Janáčkově divadle. Vystupující Vojenský umělecký soubor Ondráš u této příležitosti sehrál premiéru lidového tanečního divadla „Příběh zbojníka“.

Mezi nejvýznamnější akce k letošnímu kulatému výročí patřil program oslav osvobození Ostravy. Ty připomenuly především podíl tankistů 1. československé tankové brigády, kteří se po boku vojáků Rudé armády podíleli na osvobození Ostravska. Československá obec legionářská ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR a Krajským vojenským velitelstvím v Ostravě zorganizovali výpravu válečných veteránů a zájemců s rozsáhlým programem. Mezi 28. a 30. dubnem 2015 navštívili řadu míst bojů

a památníků, průvodci byli sami váleční veteráni 1. čs. tankové brigády. Vyvrcholením akce byl pietní akt u památníku osvobození v Komenského sadech a slavnostní defilé historické vojenské techniky centrem Ostravy.

Nejmohutněji se výročí osvobození a konce války každoročně slaví tam, kde to po několik desítek let nebylo možné – v Plzni. Program letošních Slavností svobody, tedy plzeňských oslav osvobození a konce války, trval od 1. do 6. května 2015 a nabídl široké spektrum akcí. S podporou Československé obce legionářské se uskutečnil především projekt Plzeň 1945, který živou formou představil návštěvníkům dobu před sedmdesáti lety a výrazně zaujal i připravené školní exkurze. Součástí Slavností svobody byly také pietní akty, výstavy či průjezd kolony historických vozidel. Slavnostní zakončení se konalo 6. května 2015 u památníku „Díky, Ameriko!“ za přítomnosti českých, amerických a belgických válečných veteránů, čelních představitelů republiky a zástupců dalších zemí.

Desítky dalších akcí aktivních jednot

Díky aktivním jednotám Československé obce legionářské se však na regionální úrovni uskutečnilo mnoho dalších událostí svázaných s výročním osvobozením a konce druhé světové války v Evropě. Na těchto akcích se členové ČsOL podíleli společně s místními úřady a spolky. Zahrnovaly např. pietní vzpomínkové akce, koncerty či výstavy, ale i další typy akcí.

Již v průběhu dubna si členové ČsOL připomínali oběti válečných operací souvisejících s přesunem

osvobozovacích bojů na území Čech a Moravy. Na opavském náměstí Osvoboditelů si padlé připomněla opavská jednota ČsOL 22. dubna 2015. Dne 25. dubna si členové plzeňské jednoty ČsOL připomenuli sestřelené americké letce z posledního náletu na Plzeň v Křimicích, Liticích a Čemínech. Na konci dubna si plzeňští připomenuli také záchranu houstouňských koní americkými vojáky z dubna 1945 v Bělé nad Radbuzou a Hostouni.

Mezi 4. a 7. květnem 2015 se členové Jednoty ČsOL v Rudné vydali na cestu po stopách Kombinovaného oddílu Československé samostatné obrněné brigády. Dne 5. května 2015 byly pietním aktem organizovaným jednotou Zlínský kraj uctěny oběti vypálení osady Javoříčko. Následující den si členové zlínské jednoty připomenuli také padlé rumunské vojáky v Kroměříži.

Dne 7. května 2015 se konaly pietní akty jednoty ČsOL v Jičíně, Popovicích a Hořicích, kladenské jednoty ČsOL ve Slaném a Zákolanech, a bruntálské jednoty ČsOL u pomníku padlých Rudarmějců v Bruntále. Jednota Olomouc a jednota Teplice si připomenuly 70. výročí osvobození a konce války slavnostním zasedáním a setkáním s válečnými veterány. Svě akce k výročí připravily také jednoty Ústí nad Orlicí, Moravská Třebová a Chomutov. Poslední bitva 1. čs. armádního sboru v SSSR na českém území byla připomenuta v Břestu díky jednotě Zlínský kraj také 7. května 2015.

Ve vzpomínkových akcích pokračovaly další jednoty také 8. května 2015, kdy se pietní akt konal například v Hradci Králové (královohradecká jednota ČsOL), Jihlavě a Telči (jihlavská

jednota ČsOL), Jindřichově Hradci, Třeboni a Brilici (jindřichohradecká jednota ČsOL), Mladé Boleslavi (mladoboleslavská jednota ČsOL), Novém Boru a Skalici (novoborská jednota ČsOL), Pardubicích (pardubická jednota ČsOL), Lipníku nad Bečvou, Hranicích, Přerově a Oseku nad Bečvou (přerovská jednota ČsOL) a Prostějově (prostějovská jednota ČsOL). Berounská jednota ČsOL se podílela na přípravě dvoudenního programu s kluby vojenské historie, spojeného také s pietními akty. Jednota Rokycany využila své provázanosti s místním Muzeem na demarkační linii, které disponuje dobovou vojenskou technikou. Ta byla také využita při sehrané scéně na rokycanském náměstí, která měla připomenout zajetí Karla H. Franka.

Druhý den, 9. května 2015, pak program rokycanských oslav pokračoval dalšími vojensko-historickými ukázkami v areálu muzea. Také členové příbramské jednoty ČsOL připomínali 11. května 2015 události jara 1945 za přispění klubů vojenské historie. Ti zde během pietního aktu a prezentace vojenské techniky připomínaly poslední výstřely druhé světové války na našem území, tzv. bitvu u Slivce.

Aktivita jednot Československé obce legionářské byla však mnohem bohatší, než kolik můžeme uvést. Tak významné výročí, jakým bylo 70 let od konce druhé světové války a osvobození Československa od nacismu nemohli nechat bratři a sestry bez povšimnutí. Všichni, kteří se dobrovolně zapojili a udělali něco pro připomenutí významu letošního výročí, si zaslouží naše poděkování. I sebemenší vzpomínka má jistě svůj význam.

Přípravil: Petr Tolar

Večer v Janáčkově divadle věnovaný válečným veteránům

Brněnský koncert pro válečné veterány, konaný 2. května 2015, obsahoval premiéru krásného představení. Příběh zbojníka je celovečerní program VUS ONDRÁŠ. Prostřednictvím

tanečního divadla umělci zpracovali příběh mladíka, který se dostává do konfliktu se zákonem. Představení bylo plně pohybu, krásné hudby a písniček, kterým aplaudoval zcela zaplněný sál

divadla. Bylo s podivem, kolik mladých lidí si našlo cestu na toto představení. Aplaudovali dlouho po skončení ve stoje bezvadnému výkonu všech, co se na představení podíleli.

Jejich aplaus se týkal i úvodu, kdy státní tajemník MO Petr Vančura předal pozvaným válečným veteránům z Brna, Jihomoravského kraje a jednomu veteránovi z kraje Olomouckého, pamětní odznaky k 70. výročí ukončení druhé světové války.

Vojenský umělecký soubor Ondráš vystoupil s premiérovým představením Příběh zbojníka. Program byl v duchu lidového tanečního divadla.

Na přípravách Příběhu zbojníka se podílel celý soubor – tedy profesionální i amatérská složka a spolu s nimi i řada zajímavých umělců.

Umělecký soubor nabídl dojemný příběh o lásce, odvaze i falešném přátelství. Ondrově lásce není přáno, vlivem nešťastné tragédie je odtržen od své milé a odveden na vojnu, kde na ni stále vzpomíná. Jeho přítel ho však stáhne ke zběhnutí a jejich život

se stává neustálým útekem. Co Ondru na jeho cestě čeká a setká se ještě se svou milou? Příběh zbojníka v sobě elegantním způsobem spojil lidové tradice, uměleckou tvorbu a profesionální taneční i hudební výkony.

Pořadatelé premiéry byli Československá obec legionářská a Folklorní sdružení Jánošík Brno. Záštitu nad akcí převzali Martin Stropnický, ministr obrany České republiky, a Petr Vokřál, primátor statutárního města Brna. Projekt byl realizován za finanční podpory Jihomoravského kraje a statutárního města Brna. Premiéra byla benefiční – výtěžek z prodaných vstupenek ve výši 15% bude připsán ve prospěch sbírky Československé obce legionářské na doplnění vybavení Domovů péče o válečné veterány v Praze, Karlových Varech a Olomouci.

**br. plk. Pavel Skácel,
vedoucí projektu Péče ČsOL
o válečné veterány**

„Ostrava nezapomíná“ – tak znělo motto letošních oslav 70. výročí osvobození Ostravy

Československá obec legionářská při této příležitosti připravila publikaci „1. československá samostatná tanková brigáda v SSSR a osvobození Ostravy“, kterou jsme všichni obdrželi a se zájmem pročítali.

První zastávka byla dne 28. dubna 2015 ve Slezské Ostravě u pomníku příslušníků 1. čs. tankové brigády v Ostravě. Tvoří ho původní tank, s nímž osádka rtm. Ivasjuka přejela most do Slezské Ostravy. Pietního aktu se mimo jiné zúčastnili dva velitelé tanků – pplk. Karel Šerák a plk. Bedřich Opočenský. Oběma byla předána kniha, která měla křest 15. dubna 2015. Kniha s výstižným názvem „Bez nároku na slávu“ přináší vzpomínky mužů, kteří bojovali za svobodné Československo na východní i západní frontě. Autory jsou genmjr. Mikuláš Končický a plk. Pavel Vranský.

Po skončení pietního aktu program pokračoval v hotelu Akord. Plk. Bedřich Opočenský zde zdůraznil, že ostravská operace trvala 43 dní a hodně spolubojovníků nedošlo. Následovalo vystoupení ředitele Krajského vojenského velitelství plk. Jaroslava Hrabce, který hovořil o přenosu informací na nové generace v souvislosti se silnými příběhy osudů veteránů. Hejtman Moravskoslezského kraje Miroslav Novák se ve svém projevu zaměřil na odkaz těch, kteří se zasloužili o svobodu, aby dnešní generace mohla žít v míru. Jménem svým, své rodiny i jménem celého Moravskoslezského kraje poděkoval přítomným veteránům. Poté předal prapor Jednotě ČsOL Moravskoslezského kraje. Plk. Pavel Skácel v souvislosti s tímto praporem řekl, že bude hrdostí a slávou tohoto

Členové Československé obce legionářské se společně s válečnými veterány zúčastnili oslav 70. výročí osvobození Ostravy. Tak jako v předchozích letech jsme přijeli uctít památku těch, kteří se zasloužili o osvobození Ostravska.

kraje. Jako výraz poděkování předal panu hejtmanovi první díl obsáhlé knihy „Čs. legie v Rusku“ a legionářskou kravatu. Byla předána i další ocenění a legionářské kravaty těm, kteří se zasloužili o čestný prapor. V kulturním programu vystoupil dětský sbor Domino ze ZŠ Iliji Hurníka. Kromě slezských písní zazněla i Kafuša, kterou si mnozí přítomní společně zazpívali.

Dne 29. dubna jsme naši pouť začali pietním aktem v Hlučíně. Další zastávkou byly Bolatice. Tam jsme zjistili, že hřbitov byl přestěhován, ale památník zůstal. Promluvil pamětník plk. Bedřich Opočenský, který nás informoval o tom, že zde probíhaly nejtěžší boje, pomohla i pěchota Rudé armády. Vojáci byli mladí lidé ve věku 20 let. Ukázal na jména spolubojovníků, kteří padli v dubnu 1945, jako např. Vladimír Forst, který se těšil společně se svojí dívkou na konec války a život v míru. Ale stalo se, že tankista Jaroslav Tůma onemocněl, dostal vysoké teploty a musel ho rychle právě tento voják zastoupit – a bohužel padl. Manželka Jaroslava Tůmy Sylva, která se pravidelně těchto akcí zúčastňuje, nám vyprávěla, že manžel si to celý život vyčítal. „Nikdy nešel až k pomníku, vždy čekal před hřbitovem, tak ho to trápilo.“ Bedřich Opočenský ještě doplnil, že si pamatuje na jméno jeho děvčete, byla to spolubojovnice Tonička. Zpíval jí: „Toničko, řekni jen slovíčko a budu nejšťastnější u roty.“

V Sudicích (2km od polských hranic) jsme si prohlédli tank a zadávali se směrem ke dvěma jehličnanům v místě, kde naši vojáci překročili hranice do Čech. Bylo to v 10:30 hod. 15. dubna 1945. Bedřich Opočenský se opět s námi podělil o osobní prožitky. „Když jsme válčili na polském území, Poláci nás nadšeně vítali, chovali se přívětivě a volali: To naši!“ Starosta obce podotkl, že Sudice jsou od Ostravy nedařleko, dnes se to jeví jako kousek, ale trvalo to 15 dnů, než se vojáci dostali do Ostravy.

Následovala cesta do polského Tworkowa, kde padl československý voják Štěpán Vajda, rodák z Dulova (okres Tačev). Pamětní deska byla původně na jiném místě (ul. Główna), nyní je tam kříž a deska byla umístěna do ulice Zamkowa. Shodli jsme se,

že by si deska zasloužila důstojnější provedení. Přečetli jsme si křestní jméno Štěpán, správně je Štěpan. Někoho zmátl text na desce, ale vše se vysvětlilo, uvedený měsíc květen je v polském jazyce duben. Vajda patřil k nejúspěšnějším tankovým velitelům čs. armády v historii. Jeho život ukončil německý odstřelovač 6. dubna 1945. Spojarka Paraska Šacherová si vybavuje: „Převzala jsem službu na ústředně a první, co jsem slyšela, bylo, že Štěpán Vajda je zabitý. Vedle mě seděla moje kamarádka Halina Vorobcovová, která byla Vajdovou snoubenkou. Já jsem jí nedokázala tu smutnou zprávu sdělit. Dozvěděla se jí až druhý den.“

Ppor. Štěpán Vajda byl spolu s por. Jiřím Lizalkem pohřben s vojenskými poctami na hřbitově v polské vesnici Pogrzebień. Za řídicími pákami tanku, který vezl jeho rakev, seděl četař Vladimír Palička. Posmrtně Štěpána Vajdu povýšili do hodnosti kapitána. Výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR byl vyznamenán in memoriam Zlatou hvězdou hrdiny Sovětského svazu. Později byly jeho ostatky převezeny do města, jehož osvobození bylo cílem ostravské operace, a uloženy k věčnému odpočinku v Komenského sadech.

Pokračovali jsme pietním aktem v Dolní Lhotě, který byl opět obohacen zpěvem dětí z místní školy. V Památníku druhé světové války v Hrabyni nás poté přivítala nová ředitelka Národního památníku II. světové války v Hrabyni, starostka Hrabyně Zdeňka Jordánová a ředitelka Slezského zemského muzea v Opavě Jana Horáková.

Tento den byl završen slavnostním koncertem v divadle Antonína Dvořáka v Ostravě, scéně Národního divadla moravskoslezského.

V rámci těchto oslav zasadilo vedení města v Komenského sadech dne 29. dubna strom svobody. „Vybrali jsme jinou dvořalocňnou, stane se symbolem naší paměti a úcty k válečným obětem a hrdinům, kteří prošli peklem 2. světové války a zasloužili se o osvobození našeho města od nacistické zvrůle,“ řekl primátor statutárního města Ostravy Tomáš Macura. Poté předal tankistům plk. Bedřichu Opočenskému a pplk. Karlu Šerákovi dekret o udělení čestného občanství města Ostravy. Rozhodli o tom zastupitelé města.

Čestné občanství jim bylo uděleno jako zvláštní projev úcty a uznání za mimořádné hrdinství a zásluhy při účasti v bojích za druhé světové války a při osvobození města Ostravy. Následovalo promítnutí filmu o osvobození Ostravy. Slavnostní koncert moderoval Václav Žmolík a hrála Ústřední hudba Armády ČR. Večer jsme pogratalovali plk. Pavlu Vranskému k jeho 94. narozeninám a předali mu blahopřání Jednoty ČsOL v Kladně.

Oslavy 70. výročí osvobození Ostravy vyvrcholily 30. dubna pietním aktem v Komenského sadech. Pozvání přijal předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Vojtěch Filip, náměstkyně ministerstva obrany Alena Netolická, hejtman Moravskoslezského kraje Miroslav Novák, primátor statutárního města Ostravy Tomáš Macura, předseda ČsOL br. Pavel Budinský, představitelé diplomatických sborů, zástupci politického a veřejného života a další významní hosté. Po projevech bylo z rozkazu ministra obrany vyznamenáno na 50 válečných veteránů. Někteří váleční veteráni obdrželi také ruská vyznamenání.

Po pietním aktu jsme se přemístili na ukázkou vystoupení mažorettek a následovalo defilé vojenské historické techniky. Kolona 50 vojenských vozidel projížděla Sokolskou třídou a dále po Havlíčkově nábřeží.

Ostrava oslavuje tohoto významného dne konce druhé světové války pojala

velkolepě, akce pokračovaly prezentací moderní vojenské techniky Armády ČR, kulturním programem na Masarykově náměstí, historickou ukázkou bojů u řeky Ostravice a u Sýkorova mostu, výstavou vojenské historické techniky a ukázkami vojenských polních ležení na Slezskoostravském hradě, tam byl připraven i závěrečný ohňostroj.

Oslavy konce druhé světové války byly příležitostí jak poděkovat přímým účastníkům osvobození, ale i těm, kteří neměli to štěstí a konce války se nedožili. Byly důstojnou připomínkou válečných událostí před 70 lety. Byly i příležitostí přátelských setkání s válečnými veterány. Radovali jsme se z milých setkání a vzpomínali na ty, kteří již nemohli přijet kvůli zdravotnímu stavu, a na ty, kteří již nejsou mezi námi. Dne 29. dubna jsme se dozvěděli smutnou zprávu, že zemřel válečný veterán plk. Antonín Bukový. Setkávali jsme se s ním při různých vzpomínkových a pietních akcích. Byl to poslední žijící člen Oranské skupiny, jeden z mála žijících účastníků bitvy u Sokolova. Zúčastnili jsme se společně 70. výročí oslav bitvy u Sokolova 9. března 2013. Naposledy jsme se s ním setkali 6. března 2015 Na Valech v Praze u příležitosti 72. výročí bitvy u Sokolova a 70. výročí bojů u Jasla. Povídali jsme si a na památku se nám podepsal do kroniky.

Velmi milé bylo setkání s genmjr. Mikulášem Končickým. „Kosta“, jak ho všichni oslovujeme, mě dojal, když jsem mu předávala naše

poděkování a blahopřání. Řekl, že děkuje mně za všechny projevy úcty a setkání a oběma rukama mě dlouho hladil po tvářích.

Co mají tři čestní občané Ostravy společného kromě toho, že byli velitelé tanků? V době, kdy válka končila, byli velmi mladí a pocházeli z Volyně, kam se jejich předci přesídlili v 19. století. Šli bojovat za vlast, kterou nepoznali, přesto byli odhodláni za ni položit život. Tak jako Rusin Štěpán Vajda a mnoho dalších.

Hluboce se skláníme před památkou všech padlých a dosud žijících válečných veteránů, kteří se zapojili do bojů za osvobození naší republiky. Jejich odkaz musí být předán dalším generacím. Členové Československé obce legionářské nikdy nezapomenou na hrdinství našich vojáků. Poděkování patří všem, kteří tuto náročnou akci připravili.

**ses. Eva Armeanová, předsedkyně
Jednoty ČsOL v Kladně, foto br.
Stanislav Pítr**

ČsOL a největší oslavy osvobození a konce druhé světové války v Plzni

V květnu letošního roku se v Plzni konaly největší a nejvelkolepější oslavy osvobození a konce druhé světové války v Evropě od samotného pětáctýřicátého roku. Uplynulo již 70 let od chvíle, kdy právě na českém území skončily boje druhé světové války na evropské půdě a kdy se zde setkaly dvě strany protinacistické koalice. Většinu území Československé republiky z roku 1938 osvobodila sovětská Rudá armáda, která musela projít nejmohutnějšími bitvami celé války od předměstí Moskvy až po Berlín. Do podstatně menší západní části Čech pomohla přinést svobodu Armáda Spojených států amerických. O této skutečnosti se po čtyřicet let vlády komunistické strany nemělo a nesmělo hovořit, vyučovat, či si tento fakt jinak připomínat. Vzpomínky pamětníků a důkazy o pobytu americké armády v Čechách však nebylo možné zcela zničit. Až po pádu komunistické moci v roce 1989 se tak mohlo začít připomínat i toto období českých dějin. V květnu 1990 se tedy na západě Čech, a zvláště v Plzni, nadšeně slavila svoboda – svoboda nabytá v květnu 1945 i svoboda nabytá po pádu komunismu. Od té doby jsou každoroční největší akcí v Plzni květnové Slavnosti svobody, které připomínají výročí osvobození města a kraje americkou armádou a konec druhé světové války v Evropě.

Letošní Slavnosti svobody byly pro Plzeň, ale nejen pro ni, zcela mimořádné. Svým 25. ročníkem nejen připomenuly 70. výročí událostí roku 1945, ale v tomto roce se Plzeň stala i nositelem titulu Evropské hlavní město kultury 2015.

Slavnosti svobody se letos konaly od 1. do 6. května 2015, a přinesly dosud největší program zaměřený na vojenskou historii, současné vojenství, vzdělávání, kulturu a další. Organizátorem byl Magistrát města Plzně, přesto hlavní tíha ležela na samotných účinkujících. Těmi byli veteráni, členové klubů vojenské historie, umělci, historici a muzejníci, sběratelé, vojáci, skauti či sportovci a jejich nezbytní pomocníci. Mezi těmito jmenovanými účastníky byli zároveň i členové Československé obce legionářské, kteří se opět podíleli na podstatné části dílčích akcí z celkového programu Slavností svobody. Členové plzeňské jednoty ČsOL se tradičně zapojují a jejich aktivita se odvíjí především dvěma směry – participací na vzpomínkových aktech a na prezentacích dobového vojenství formou tzv. živé historie.

Pro bratry a sestry plzeňské jednoty ČsOL letošní Slavnosti svobody začaly ještě před květnem. V pátek 17. dubna

U odhalení nového pomníku generála G. S. Pattona stáli čestnou stráž také členové ČsOL.

Americký veterán Charles Noble Jr. zdraví diváky kolony ze svého vozu.

2015 si během dvou pietních aktů připomněli dva nálety skutečně spojenými bombardéry v dubnu 1945. Nejprve nálet ze 17. dubna 1945, který zasáhl městskou část Doubravku, u pomníku obětem tohoto náletu v Sousedské ulici. Poté nálet z 18. dubna 1945, který poničil čtvrť Slovány, u nového pomníku v Olšové ulici.

Poslední americký nálet na Plzeň ze dne 25. dubna 1945 si vyžádal pád několika amerických bombardérů. Památku zahynulých členů jejich posádek si členové ČsOL připomněli

ve čtvrtek 23. dubna 2015 v Liticích a v sobotu 25. dubna 2015 v Křimicích. V úterý 28. dubna 2015 se u pamětní desky v Habrmannově parku vzpomenulo také na zahynulé československé letce působící v řadách britského Královského letectva (RAF) a pocházející z Plzně-Doubravky.

V souvislosti s připomínkou 70. výročí ukončení druhé světové války se trojice členů plzeňské jednoty ČsOL, jmenovitě ses. Štěpánka Skálová, br. Daniel Malý a br. Petr Tolar, společně s pracovníci Západočeského muzea v Plzni autorsky podíleli na výstavě „Plzeňané a II. světová válka“, která se období let 1938–1945 snaží přiblížit poněkud netradiční formou – prostřednictvím vzpomínek fiktivních (komiksových) postav. Ty jsou však založeny na reálných

událostech, vzpomínkách a zápiscích. Výstavu je možné navštívit do 23. srpna 2015.

Po dobu Slavností svobody bylo možné v kulturním domě Peklo navštívit také výstavu br. Filipa Procházky, tajemníka Ústředí ČsOL, která připomínala 75. výročí vzniku většiny československých peruti v rámci britského Královského letectva.

Samotné Slavnosti svobody pak začaly v pátek 1. května. Hlavním lákadlem každoročních plzeňských oslav byly prezentace klubů vojenské historie.

Vítání amerických válečných veteránů.

Momentka z fotbalového zápasu mezi Viktoriány a americkými vojáky z pětáctýřicátého.

Do této části programu Slavností svobody výrazně přispěli také členové plzeňské jednoty ČsOL. Výsledkem jejich práce je projekt PLZEŇ 1945. Letos se realizoval již pátý ročník tohoto úspěšného projektu, který se snaží nabídnout široké veřejnosti autentický obraz května roku 1945, vojáků i civilistů. Projekt zahrnoval dobové vojenské tábory, ukázky ze života vojáků i civilistů, hrané scénky, exkurze pro školy, ale i vlastní kulturní program. Na projektu spolupracovalo několik klubů vojenské historie z celé České republiky a letos i z Polska. Hlavní program projektu PLZEŇ 1945 se realizoval v plzeňských Křížkových sadech a v tzv. Proluce. Na projekt však již nebylo možné nahlížet pouze v mantinelech samotného tábora, neboť se jeho účastníci podíleli na řadě zásadních akcí v rámci celých Slavností svobody.

Pro pátek 1. května se to týkalo například odhalení nového pomníku generála G. S. Pattona, velitele americké Třetí armády, jejíž jednotky osvobozovaly západní a jihozápadní Čechy. Po celou dobu probíhal živý program v dobovém vojenském táboře. V uzavřené Dřevěné ulici byla odstavena historická vojenská technika. Kromě známých osobních a nákladních vozů Jeep, Dodge, GMC byla k vidění i těžší technika. Obrněné transportéry Halftrack, průzkumné obrněnce M8 Greyhound či těžký dilenský tahač Ward la France. Vůbec poprvé byl na plzeňských Slavnostech svobody k vidění americký stíhač tanků M36 Jackson zapůjčený z Vojenského technického muzea Lešany.

Pochodující děvčata v dobových uniformách. Mezi nimi i sestra Skálová, členka ČsOL.

V sobotu 2. května zajišťoval br. Miroslav Hus, člen výboru plzeňské jednoty ČsOL, odborný komentář pro bojovou ukázkou odehrávající se na koterovském nádraží a okolí. Tentýž den na pódiu projektu PLZEŇ 1945 vystoupili také čtyři veteráni polské odbojové jednotky – Svatokřížské brigády. Brigáda se podílela na osvobození Holýšovska a dodnes není její působení na konci války obecně

známo. Na stejném místě pak členové plzeňské jednoty ČsOL uspořádali krátkou přehlídku uniform ozbrojených sil, které se na jaře 1945 nalézaly v západních Čechách. Čechoslováci, Američané, Rusové, Poláci, Belgičané, Němci a Maďari.

Dopoledne v neděli 3. května se pak členové plzeňské ČsOL společně se stovkami dalších zúčastnili kolony vojenských vozidel „Convoy of Liberty“ po Klatovské třídě. Za projekt PLZEŇ 1945 byl vypraven jednotný celek vozidel a vojáků, který měl představovat vojáky americké 16. obrněné divize při jejich příjezdu do města 6. května 1945.

V pondělí 4. května sestavili účastníci projektu fotbalové mužstvo americké armády z května 1945, které sehrálo exhibiční utkání se starou gardou FC Viktorie Plzeň. Tento zápas odkazoval na utkání odehrané v květnu 1945, ve kterém Plzeňané vyhráli nad americkými vojáky vysokým 11:1. V tom letošním vzpomínkovém zápase vyhráli opět Viktoriáni, a to poměrem 16:3.

Další dílčí akcí Slavností svobody, zajišťovanou projektem PLZEŇ 1945 ve spolupráci s Českým rozhlasem Plzeň, byla vzpomínková akce k výročí zahájení vysílání plzeňského rozhlasu. To bylo zahájeno v rámci Plzeňského povstání 5. května 1945 památnými slovy Karla Šindlera „Hovoří Plzeň, svobodná Plzeň hovoří“, a podobně byla nazvána i vzpomínková akce konaná v úterý 5. května. U kamene s pamětní deskou odkazující na toto výročí položili zástupci plzeňské jednoty ČsOL jako jediní květinu.

Celé Slavnosti svobody byly oficiálně zakončeny vzpomínkovým aktem u pomníku „Díky, Ameriko!“, s účastí českých, amerických a belgických válečných veteránů. Ani zde nechyběli zástupci plzeňské jednoty ČsOL, kteří k pomníku položili věnec a kteří drželi u pomníku čestnou stráž v historických uniformách.

Vzpomínkových aktů se na začátku května uskutečnila celá řada, a to v Plzni i jejím okolí. Členové plzeňské jednoty ČsOL se zúčastnili převážně většiny z nich. Kromě zmíněných akcí dubnových, se v rámci plzeňských Slavností svobody na začátku května jednalo o vzpomínky u pomníku československého západního odboje a pomníku americké 16. obrněné divize v Husově ulici, u pomníku americké 2. pěší divize na Chodském náměstí, či u pomníku obětí druhé světové války na náměstí Míru. Mimoto se zástupci jednoty zúčastnili v Domažlicích také odhalení pamětní desky Mattu Konopovi, americkému osvoboditeli s českými kořeny, a vzpomínky na Československý Kombinovaný oddíl v Kysicích, a na generála G. S. Pattona v Dyšíně.

Kromě vojensko-historického a kulturního programu by měly Slavnosti svobody přinášet také program pro školy. Ten vedle muzea Patton Memorial Pilsen zajišťují členové plzeňské jednoty ČsOL zapojení do projektu PLZEŇ 1945. Zatímco ostatní dobové tábory klubů vojenské historie fungovaly pouze během víkendu, tábor projektu trval až do středy 6. května. To umožnilo jeho zpřístupnění pro školní exkurze, které se registrovaly pomocí formuláře na webových stránkách. Jen podle těchto registrací, se přihlásily exkurze základních a středních škol o celkové kapacitě cca 900 dětí, ke kterým se přidalo několik exkurzí bez registrace.

S potěšením můžeme konstatovat, že se letošní Slavnosti svobody, největší oslavy osvobození a konce války v Čechách, odehrály bez vážných komplikací a ke spokojenosti všech. Svůj lví podíl na zdárné organizaci měli i sestry a bratři z Československé obce legionářské.

br. Petr Tolar, foto Karel Foud a slavnostisvobody.cz

70. výročí Pražského povstání a konce druhé světové války

Letošní kulaté výročí osvobození a konce druhé světové války v Evropě se v hlavním městě neslo především v duchu vyzvednutí významu Pražského povstání jakožto vůdčí součásti protinacistického povstání v českých zemích v závěru konfliktu.

Ještě před samotným květnem se v Domě armády Praha uskutečnila konference k 70. výročí osvobození Československa pořádaná Československou obcí legionářskou. Přednášející historici ve svých příspěvcích připomenuli boje československých vojáků na frontách druhé světové války a události konce tohoto konfliktu odehrávající se přímo na našem území. Ing. Milan Kopecký se věnoval závěrečným bojům 1. československého armádního sboru v SSSR v květnu 1945. O bojích našich vojáků na západní frontě u severofrancouzského města Dunkerque se následně zmínil Mgr. Zdenko Maršálek. PhDr. Ladislav Kudrna hovořil o návratu československých letců sloužících v britském letectvu do vlasti. Publicista Jiří Padevět reflektoval téma, které zpracoval i ve své nejnovější práci, tedy násilné zločiny páchané nacistickými ozbrojenými složkami na civilním obyvatelstvu Čech a Moravy mimo přímé bojové operace, a Mgr. Radek Galaš ve svém příspěvku nastínil nedoceněný význam podílu českých policistů

na obsazení a následných bojích o budovu pražského rozhlasu.

Přímo v den 70. výročí vypuknutí Pražského povstání se na Staroměstském náměstí

odehrála velká akce, na které se ve spolupráci s agenturou CI-5 a Magistrátem hl. m. Prahy podílela také Československá obec legionářská, Český svaz bojovníků za svobodu, Vojenský historický ústav hl. m. Praha, Krajské vojenské velitelství Praha a Český rozhlas. Od pódia vyjžděla do deseti míst dvojice historických vozidel. Osádky vozidel tvořili příslušníci Aktivních záloh Armády České republiky, Sdružení hasičů Čecha, Moravy a Slezska, dále členové klubů vojenské historie, skauti a sokolové. Čestným velitelem každého

z vozů byl jeden válečný veterán. Kolem půl šesté se tato vozidla rozjela na hvězdicovou jízdu k předem určeným pietním místům, aby tam uctila památku obětí boje za svobodu. Vozidla tak zamířila k pomníku jednoho z prvních padlých pražských povstalců, padlých sokolů zapojených do povstání, padlých povstalců z řad české policie a četnictva, padlých povstalců z řad železničářů a tramvajáků, či padlých povstalců z řad bývalých vojáků československé armády. Další vozy zamířily k pomníku příslušníků československého zahraničního odboje na západě, na východě, a k pomníkům padlých rudoarmějců a padlého amerického pilota. Po tomto hlavním programu následoval koncert Rozhlasového Big Bandu Gustava Broma a po něm unikátní multimediální projekce (tzv. videomapping).

Ještě kolem poledne 5. května 2015 se zástupci ČsOL zúčastnili také vzpomínkového aktu před hlavním vstupem do budovy Českého rozhlasu na Vinohradské třídě. Zde byly

k pamětním deskám položeny květiny a vzpomenu bylo obětí bojů o rozhlas, který měl pro Pražské povstání mimořádný význam.

Večer 5. května 2015 se v Kongresovém centru Praha konal slavnostní koncert Ústřední hudby Armády České republiky ke Dni vítězství. Zpěvem doprovodili armádní hudebníky známí interpreti - Bára Basiková, Radka Fišarová, Patricie Janečková, Martin Chodúr, Jiří Suchý, Jurij Kruglov a Kühnův dětský sbor. Před úvodním vystoupením pronesl svůj projev prezident Miloš Zeman, předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka a ministr obrany ČR Martin Stropnický. Právě premiér a ministr obrany koncert, který přenášela v přímém přenosu Česká televize a Český rozhlas 2, zaštitili. Všichni řečníci ocenili odvahu a obětavost českých odbojářů bojujících proti nacismu. Mezi čestnými hosty byli také bratři a sestry z Československé obce legionářské.

Dne 6. května 2015 se na pražském hřbitově v Dáblicích konal pietní akt k uctění památky obětí z řad spojeneckých armád. O den později se pietní akt uskutečnil také na Olšanských hřbitovech.

Ve Strakově akademii se 7. května 2015 váleční veteráni, členové Československé obce legionářské, zúčastnili setkání s předsedou vlády ČR Bohuslavem Sobotkou v přátelském a neformálním duchu. Přítomni byli mimo jiné br. gen. mjr. Jaroslav Klemeš, br. gen. mjr. Alexander Beer, místopředseda ČsOL br. brig. gen. Emil Boček a další. Setkání se zúčastnil i předseda Československé obce legionářské br. Pavel Budinský a garant projektu Péče o válečné veterány z Ministerstva obrany ČR a ČsOL. U příležitosti 70. výročí konce druhé světové války předal předseda vlády veteránům pamětní minci Úřadu vlády ČR jako symbolický výraz uznání jejich zásluh na osvobození naší vlasti.

Symbolickým zakončením oslav osvobození a konce druhé světové války v Evropě se stal slavnostní nástup a pietní akt na Čestném dvoře Národního památníku na Vítkově v Den vítězství, 8. května. Přítomen byl prezident Miloš Zeman, předsedové obou komor Parlamentu České republiky, předseda vlády ČR Bohuslav Sobotka, ministr obrany ČR Martin Stropnický, kardinál Dominik Duka OP či náčelník Generálního štábu AČR genpor. Josef Bečvář. Nechyběli samozřejmě váleční veteráni a zástupci Československé obce legionářské a dalších spolků a sdružení, včetně předsedy ČsOL br. Pavla Budinského.

Po nastoupení vojáků Armády České republiky a po státní hymně provedl prezident Miloš Zeman přehlídku nastoupených čestných jednotek. Pietní akt byl zahájen přinesením historických praporů a položením květinových darů. Na závěr slavnostního aktu přeletěly nad památníkem vrtulníky a letouny Vzdušných sil Armády České

republiky, včetně dvojice stíhacích letounů Gripen. Trojice bitevních vrtulníků za sebou vypustila dýmovou stopu v národních barvách. Tento efekt působivě zakončil pražské vzpomínky

na 70. výročí Pražského povstání a konce druhé světové války v Evropě.

br. Petr Tolar, foto archiv ČsOL

V Lázních Bohdaneč byla pravděpodobně nalezena anténa radiostanice Libuše

Autor článku společně s panem Adolfem Vondrkou navštívil generálmajora Jaroslava Klemeše v Praze. Pan Vondrka je majitelem Rybnického hospodářství Bohdaneč. Cílem naší, předem dohodnuté, návštěvy bylo ukázat panu generálovi anténu, kterou pan Vondrka našel na půdě domu Sádka s číslem 148 v Lázních Bohdaneč. Z tohoto domu, kde dnes sídlí společnost Rybnického hospodářství s.r.o., v roce 1942 vysílal radiotelegrafista paradesantní skupiny Silver A Jiří Potůček do Londýna důležité depeše. Dalšími místy, ze kterých radiotelegrafista vysílal, byl mlýn v Ležákách, strojnova lomu Hluboká v Dachově a škola v Bohdašíně na Červenokostečku. Skupina Silver A i díky jeho činnosti byla jednou z nejlépe hodnocených paradesantních skupin vysazených během druhé světové války v Protektorátu Čechy a Morava. Generál Jaroslav Klemeš byl také radiotelegrafistou velmi úspěšné paradesantní skupiny Platinum-Pewter, která byla vysazena do protektorátu o tři roky později.

Z tohoto důvodu jsme doufali, že by mohl případně ověřit pravost antény z Bohdaneč. Proto jsme s napětím očekávali jeho reakci. Podle jeho vyjádření se mohlo jednat o anténu Jiřího Potůčka, nicméně originální anténa ze soupravy, kterou používal on sám při vysílání na konci války, vypadala trochu jinak. Je ovšem možné, že nalezená anténa byla vyrobena za pomoci domácího odboje, případně někoho z Telegrafie Pardubice.

Generál Klemeš nám dále ukázal válečné fotografie, popsal, jakým materiálem byly výsadky vybaveny, jak byly sestaveny kontejnery a seznámil nás s dalšími zajímavostmi, týkajícími se jeho válečné mise.

Text a foto br. František Bobek

Jihočeští členové ČsOL se účastnili pietních událostí

Ve dnech 18.–19. dubna 2015 se členové ČsOL z Jihočeského kraje a zároveň příslušníci I. pěší roty Aktivní zálohy AČR Jihočeského kraje, příznivci a rodinní příslušníci zúčastnili již tradičních pietních akcí s položením květin. První pietní setkání se uskutečnilo u pomníčku letce USAF Capt. Raymond, F. Reutera v Boršově nad Vltavou. Zde na místě havárie je dnes vybudován důstojný pomník

a informační tabule připomínající osud letce, který zahynul na samém konci války ve věku 28 let. Následující den pokračoval blok pietních akcí již tradiční Vojtěšskou mší za padlé vojáky, pořádanou místní organizací Spolku bývalých vojnů v Týně nad Vltavou. Pietní akce byla zahájena zádušní mší svatou v kostele sv. Jakuba v Týně nad Vltavou, poté se účastníci v průvodu přemístili městem k pomníku padlým, kde zazněla státní hymna a spolková hymna „Gorolica“. Těto akce se pravidelně zúčastňuje i senátor Tomáš Jirsa.

Připravil: Aleš Kabelka

Dvoustovka se nekonala, a už se konat nebude

Dne 6. března 2015 válečný veterán plk. Gustav Singer se zpožděním dorazil na slavnostní setkání přímých účastníků u příležitosti 70. výročí bojů u Jasla a 72. výročí bojů u Sokolova do Velkého sálu MO v Praze Na Valech. Nechtěl se proto drát dopředu, do první řady, kde již tradičně sedí druhováleční veteráni. Škoda, mohl se posadit vedle plk. Antonína Bukového, jeho spoluvojáka od Sokolova, a společně s ním si dát na stůl cedulku s cifrou 200. Proč?

Antonín v tom okamžiku bylo 99 let, Gustovi 101. Bohužel, takto už se nikdy nesetkají. Plukovník v. v. Antonín Bukový necelý dva měsíce poté zemřel. Válečný veterán, hrdina bojů od Sokolova a Kyjeva, zakládající člen 1. československého polního praporu v uralském Buzuluk, který prošel celou bojovou cestu československé jednotky v SSSR až do Prahy. Po bojích u Kyjeva absolvoval speciální výcvik pro boj v hlubokém týlu nepřítele a poté byl v době Slovenského národního povstání vysazen na Slovensko. Z povstaleckého území kromě desítek důležitých zpravodajských informací odesílal depeše se žádostmi o zbraně a střelivo. Plk. Antonín Bukový patřil mezi posledních 11 bojovníků 1. čs. polního praporu, který bojoval u ukrajinského Sokolova.

br. Ladislav Lenk, foto Jitka Lenková

Výročí tragické události v Dačicích

Dne 23. května 2015 uspořádala Jednota ČsOL v Boleticích „mjr. i. m. Václava Vokurky“ pietní akt připomínající tragickou událost, od níž letos uplynulo 70 let. Dne 23. května 1945 došlo při nakládce sesbírané munice na křižovatce „U kohoutku“ na jemnické silnici k nečekanému výbuchu s tragickými následky. Šest občanů města Dačice, kteří se podíleli na odstraňování nebezpečného materiálu, při výbuchu zahynulo. Na úvod setkání promluvila ses. Marcela Ludvíková a místostarosta Dačic Miloš Novák. Místní dechová hudba po kladení květinových darů zahrála národní hymnu. Následně se účastníci přesunuli na místo tragédie, kde u pomníku uctili ty, kteří zemřeli na samém prahu svobody.

br. Ivan Novotný, předseda boletické jednoty

Vernisáž výstavy ve Fulneku

Novojičínské muzeum ve spolupráci s městem Fulnek, Comeniem Fulnek, OV ČSBS a Jednotou ČsOL v Novém Jičíně uspořádalo v kulturním zařízení krajského úřadu – kostele sv. Josefa ve Fulneku – výstavu „Ostravsko-opavská operace 1945“ s podtitulem „Stopy války ve Fulneku“. Její vernisáž se pod záštitou ředitele KVV Ostrava plk. Ing. Jaroslava Hrabce konala 19. března 2015. Snahou organizátorů bylo docílit maximální účasti druhoválečných veteránů. Z nich se zúčastnili mjr. v. v. Rostislav Stehlík, Helena Esterkesová, Štěpánka Kalíková, Anastasie Králová a Miroslav Škrabánek. Přítomní oficiální hosté přednesli zdravice, v nichž vyjádřili obdiv a hold obětem bojů za osvobození republiky i přítomným veteránům. Zdůraznili přínos vzpomínkových akcí a přiblížení důležitých historických událostí pro paměť národa a uvědomování mladé generace. V pečlivě připraveném vystoupení žáků místní základní školy zazněly lidové a zlidovělé písně, dnes téměř nepublikované. Vystoupení vyvolalo u přítomných pamětníků vzpomínky na upřímně štěstí a radost z osvobození po těžkých letech poroby. Zúčastnění veteráni obdrželi květiny a při následné besedě vyjádřili potěšení a vděk, že současná generace nezapomíná na aktivní účastníky odboje, uchovává k nim úctu s odkazem pro další generace.

Ing. Petr Radina, foto J. Číp

V Hlučíně pohřbili ostatky pilota Rudé armády padlého za války

Na ruském vojenském hřbitově v Hlučíně na Opavsku byly v sobotu 14. března 2015 pohřbeny ostatky ukrajinského letce Rudé armády, dvaadvacetiletého Vasilije Alexejeviče Staška. Pilot byl během osvobozovacích bojů se svou stíhačkou Lavočkin La-7 sestřelen 27. dubna 1945 u Klimkovic nedaleko Ostravy, kde byly loni jeho ostatky nalezeny. Spoluorganizátorem této pietní akce byla Československá obec legionářská, konkrétně její jednotka Ostrava 1.

Ostatky pilota v malé bílé rakvi dovezlo na hřbitov dobové vojenské vozidlo. Členové Československé obce legionářské v historických uniformách drželi stráž. Kromě modliteb zazněla i čestná salva a obřad ukončila klasická melodie Večerka.

Na pohřeb do Hlučína přicestovala i Staškova dvaasedmdesátiletá neteř Lydie Konstantinovna Maximova se svou rodinou. „Citím obrovský smutek, ale současně velké štěstí, že jsme po tolika letech našli svého příbuzného. Jsem strašně vděčná českému národu, že se podařilo vypátrat jeho identitu a mohu tady být,“ řekla novinářům vojákova neteř.

Historikům se loni podařilo v Klimkovicích vykopat několik cenných artefaktů. Kromě části lidských ostatků to byl například i motor s číslem, díky němuž se definitivně podařilo pilota identifikovat. Zachovaly se ale i některé osobní věci jako bota, část opasku, vojenská lodička či brašna na mapy.

„Prováděli jsme na místě havárie terénní průzkum, který měl za úkol objasnit tuto havárii a potvrdit domněnku, že tam havaroval právě gardový poručík Staško. Průzkum

podle nalezených věcí a čísla motoru prokázal, že se jednalo opravdu o něj,“ uvedl historik a pracovník leteckého muzea v Suchdole nad Odrou Petr Bartošik. Už v minulosti lidé z vraku letounu vytáhli část těla, kterou pochovali kousek od místa nehody. Později bylo tělo exhumováno a – coby ostatky neznámého vojáka – převezeno do Hlučína. Nyní jsou jeho ostatky pohřbeny v hrobě s náhrobním kamenem nescoucím jeho jméno.

Připravil: Ladislav Lenk za přispění Jana Šimčíka

Konference k 70. výročí konce druhé světové války

Konference, kterou připravila Československá obec legionářská, se konala v pondělí 27. dubna 2015 v Domě armády Praha. Slavnostního zahájení se ujal tajemník ČsOL br. Filip Procházka, který přivítal hosty, válečné veterány a ostatní přítomné.

Náměstek ministerstva obrany Jakub Landovský pozdravil jednání konference jménem ministra obrany ČR Martina Stropnického a zmínil se o globálním působení našich vojáků za druhé světové války. Vyzdvihl hrdinství našich vojáků, kteří bojovali u Kyjeva i Dunkerque. Vojenský historik br. plk. Eduard Stehlík zdůraznil, že ještě žije 921 válečných veteránů – musíme jim projevovat úctu, ale to nejlepší by bylo, aby se jejich činy staly nesmrtelnými. Díky badatelům, jejichž počet roste, však příběhy válečných veteránů budou žít dál. Br. Filip Procházka pak přednesl zdravici předsedy ČsOL br. Pavla Budinského, ze které vyplynulo, že každý musí znát cenu naší svobody.

Jako první vystoupil Milan Kopecký na téma „Závěrečné boje 1. čs. armádního sboru v SSSR v květnu 1945“. Dalším přednášejícím byl Zdenko Maršálek, který hovořil o Čs. samostatné obrněné brigádě u Dunkerque v letech 1944–1945. Konec války v Terezíně přiblížil náměstek ředitele Památníku Terezín a Jana Šplíchalová z Židovského muzea v Praze doplnila téma osvobození Terezína ve vzpomínkách pamětníků. Obsah konference byl velmi přínosný, přinesl odpovědi na méně známé skutečnosti z období druhé světové války.

Text ses. Eva Armeanová, foto br. Stanislav Pítr

Poslední velitele tanků Ostravané srdečně zdravili a také ocenili

Účastníci oslav 70. výročí osvobození Ostravy měli možnost setkat se s posledními veliteli tanků 1. československé samostatné tankové brigády, která přinesla do Ostravy svobodu. Pietní akce v Sudičích, obci, ve které naši tankisté 15. dubna 1945 poprvé vstoupili na území osvobozované vlasti, se zúčastnil generálmajor Mikuláš Končický, který v bojích o Ostravu velel tanku T-34/85. Hlavních oslav ve dnech 28. až 30. dubna 2015 se spolu s ním zúčastnili i plukovníci Bedřich

Opočenský a Karel Šerák, kteří také veleli tankům v bojích o Ostravu. Oba plukovníci na večerním slavnostním koncertu 29. dubna 2015 převzali od primátora města Ostravy Tomáše Macury dekrety čestných občanů města jako výraz vděčnosti za jejich podíl na osvobození Ostravy. Všichni tři váleční veteráni se zúčastnili 30. dubna 2015 pietního aktu u Památníku osvobození v Komenského sadech a defilé historických vozidel ulicemi Ostravy, kdy byli srdečně zdraví přehlížejícími diváky.

Text a foto Mgr. Jaroslav Jurýšek, terénní pracovník POVV

P.S. Dodejme, že náčelník Vojenské kanceláře prezidenta republiky genmjr. Rostislav Pílec předal v pátek 15. května 2015 na Krajském vojenském velitelství Ostrava v zastoupení prezidenta republiky jmenovací dekret do hodnosti generálporučíka válečnému veteránovi genmjr. Mikuláši Končickému, který byl prezidentem Milošem Zemanem povýšen k datu 8. května 2015, kvůli svému zdravotnímu stavu se ale ceremonii na Pražském hradě nezúčastnil. Genmjr. Rostislav Pílec současně předal genmjr. Mikuláši Končickému Zlatý kříž náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky.

Připravil: br. Ladislav Lenk, foto army.cz

Výsadkáři a legionáři na své veterány nezapomínají

První květnový den navštívili zástupci Klubu výsadkových veteránů, Československé obce legionářské a Muzea Podkarpatoňů v Trutnově veterána naší východní zahraniční armády plk. Jana Plovajka.

Triadevadesátiletý rodák z Podkarpatské Rusi, občan ČSR, odešel v říjnu 1939 s mnohými dalšími do SSSR, aby mohl se zbrani v ruce bojovat proti fašistům. Byl zadržen sovětskou pohraniční hlídkou a jako drtivá většina ostatních byl za ilegální překročení hranic odsouzen ke třem letům nucených prací. Ty si odpykal v drsných arktických podmínkách, v táboře nucených prací v Norilsku, za polárním kruhem. Zde probíhala náročná těžba vzácných kovů, za extrémních teplot až - 40°C, i - 60°C.

Plk. Jan Plovajko byl mezi prvními Čechoslováky, kteří se v rámci formování čs. zahraniční jednotky v SSSR hlásili jako dobrovolníci. Svou válečnou cestu nastoupil v Buzuluku a postupně jako dělostřelec prošel tvrdými boji o Kyjev a Duklu až došel do Prahy. V rámci svého působení u 1. československého armádního sboru prošel krátce i 2. paradesantní brigádou, která se formovala v Jefremově. Přestože si vydobyl respekt a válečná ocenění jako dělostřelec, na své krátké angažmá u výsadkářů je pan plukovník náležitě hrdý. Jak před námi zavzpomínal, nadřilovaný boj muže proti muži nezapomněl a využil ho v kritické situaci i po válce. Jako mnoha jeho kamarádům, ani jemu se nevyhnulo perzekuování v 50. letech, kdy byl nedůstojně propuštěn z armády.

Plk. Jan Plovajko je od roku 1989 aktivní ve Vojenském sdružení rehabilitovaných, Československé obci legionářské a Českém svazu bojovníků za svobodu. Je nositelem řady československých i zahraničních válečných vyznamenání, včetně Čs. válečného kříže 1939, Čs. medaile za chrabrost, polského Válečného kříže, medaile Žukova a dalších. V roce

2010 obdržel z rukou prezidenta republiky Rád Bílého lva III. třídy vojenské skupiny.

Dnes žije plk. Jan Plovajko se svou velmi příjemnou chotí v Trutnově. Zde také u nich doma došlo ke slavnostnímu předání pamětní medaile k 70. výročí založení 2. paradesantní brigády v SSSR. Současně také převzal věrnou kopii „paradnaku“ tohoto výsadkového útvaru naší zahraniční armády na východě. O tom, že si obou ocenění považuje, svědčí i fakt, že na fotografování doplnil oba odznaky i svým Řádem Bílého lva. I přes svůj úctyhodný věk 93 let je velmi vitální a stále beseduje se studenty i dospělými posluchači o svých válečných zážitcích.

Za Klub výsadkových veteránů Ivan Dubec, za Jednotu ČsOL v Hradci Králové br. Radek Vorel, za Muzeum Podkarpatoňů v Trutnově a Jednotu ČsOL v Ml. Boleslavi br. Ondřej Vašata

Předání ruských pamětných medailí válečným veteránům z plzeňské jednoty ČsOL

Dne 17. dubna 2015 proběhlo na půdě Západočeské univerzity v Plzni u příležitosti 70. výročí ukončení druhé světové války předávání ruských pamětních medailí válečným veteránům z řad plzeňské jednoty Československé obce legionářské – účastníkům bojů na východní frontě. Vyznamenání byla udělována zástupci ruského velvyslanectví v České republice v rámci Fondu Ruskij mir.

Jubilejní medaile „70 let Vítězství ve Velké vlastenecké válce 1941–1945“ převzalo šest válečných veteránů. Jednalo se o sestru Slávku Altmanovou a bratry Jaroslava Maršáka, Bohumila Janču, Josefa Kotyzu, Štefana Laurince a Vasila Suremku. Válečné veterány doprovodil předseda jednoty br. Ivan Čiliak.

Zástupce velvyslanectví Ruské federace poděkoval vyznamenaným za jejich chrabrost a předseda jednoty br. Čiliak za dojemné chvíle po válečné veterány.

br. Ivan Čiliak a br. Petr Tolar, foto I. Čiliak

Bratr Pavel Budinský znovu zvolen předsedou SVV ČR

Na Ministerstvu obrany ČR se v sobotu 18. dubna uskutečnil sněm Sdružení válečných veteránů České republiky. Triapadesát delegátů, reprezentující všechny krajské organizace, se sjelo do Prahy, aby zde projednali otázky spojené s dalším směřováním sdružení. V slavnostní části dopoledního setkání uvítali ve svém středu poslankyni, členku sněmovního Výboru pro obranu Janu Černochovou, státního tajemníka MO ČR Petra Vančuru, zástupce velitele Vzdušných sil AČR brigádního generála Jaromíra Šebestu a další hosty.

„Ať již měla mise, do které jste byli vysláni, jakýkoliv charakter, riskovali jste v ní své zdraví a životy,“ uvedl ve zdřevici k přítomným státní tajemník Petr Vančura a pokračoval: „Jste to právě vy, váleční veteráni, kdo nejlépe ví, co vše jste museli obětovat, kolik námahy a sebeodříkání je třeba ke splnění úkolu, i to, jaká je skutečná hodnota opravdového kamarádství. Jste důstojnými pokračovateli tradic

československých legií i protinacistického odboje z let druhé světové války.“

Připomněl také, že po dohodě s Československou obcí legionářskou bylo již 63 novodobých válečných veteránů starších 70 let zařazeno do projektu péče o válečné veterány, který byl původně zamýšlen výhradně pro bojovníky z let druhé světové války. Tento program bude Ministerstvo obrany ČR podle Petra Vančury v následujících letech nadále rozšiřovat.

Zatímco druhoválečných veteránů ubývá – podle posledních statistik jich MO ČR registruje 921 – novodobí přibývají. V současné době je jich už více než 12 500, přičemž další 4 tisíce se dosud neregistrovaly, a jejich úloha bude podle ředitele odboru pro válečné veterány MO ČR plk. Eduarda Stehlika stoupat.

Na závěr se uskutečnila volba předsedy SVV ČR. V ní zvítězil třicetiletý dosavadní předseda ČsOL a současně i předseda Sdružení válečných veteránů ČR br. Pavel Budinský. Druhý kandidát, br. Karel Blahna, získal 21 hlasů.

Připravil: Miroslav Šindelář

Uctění památky obětí z Doubravky a Slovan

Ve dnech 17. a 18. dubna 1945 se město Plzeň stalo cílem dvou náletů spojeneckých bombardérů. Ač bylo jejich cílem vyřadit z provozu frekventované plzeňské nádraží a plzeňské Škodovy závody, vyžádaly si tyto nálety mnoho obětí z řad obyvatel města.

Tyto oběti si každoročně připomínáme pietními akty u pomníků. Jedním je pomník v městské části Doubravka, která byla silně postižena právě náletem na nádraží ze 17. dubna 1945, a od loňského roku je druhý pomník v městské části Slovan, kam dopadaly bomby z náletu na Škodovku ze 18. dubna 1945. U obou pomníků se pietní akty letos uskutečnily v pátek 17. dubna 2015.

Pietní vzpomínky v Sousedské a Jateční ulici organizoval Úřad městského obvodu Plzeň 4, díky aktivitě jeho starosty br. Michala Chalupného, který je členem plzeňské jednoty Československé obce legionářské. Za svou pozornost, kterou věnuje organizování akcí u pomníků, byl ostatně vloni na podzim vyznamenán předsedou jednoty. Po projevu br. Chalupného byly k patám pomníku v Sousedské ulici položeny květiny zástupci ÚMO Plzeň 4, Krajského vojenského velitelství Plzeň, Městské policie Plzeň a dalšími lidmi. Mezi přítomnými byla také řada pamětníků.

Vzpomínce u doubravského pomníku byla věnována větší pozornost a zúčastnilo se jí více lidí, než vzpomínky

na Slovanech. Na Slovanech se akce uskutečnila díky místní organizaci Českého svazu bojovníků za svobodu. Před pomníkem, který se odhalil teprve vloni, se ve dvě hodiny odpoledne sešlo zhruba dvacet lidí. Plzeňskou jednotu ČsOL zastupovali bratři Miroslav Hus a Petr Tolar, kteří zde za jednotu položili květinu. Vzpomínku zahájil předseda slovenské organizace ČSBS br. Stanislav Bukovský. Shrnul spojenecké nálety na Plzeň a přidal osobní vzpomínky na rozbombardované Slovan. Krom ČsOL a ČSBS se akce zúčastnil také místostarosta ÚMO Plzeň 2 Pavel Janoušek.

Od obou tragických náletů uplynulo již 70 let. Nálet britských letounů v noci z 16. na 17. dubna 1945 si vyžádal nejvíce obětí ze všech náletů na Plzeň. Stejně jako slavíme výročí osvobození, je třeba si zároveň připomínat i památku obětí, které si cesta ke svobodě vyžádala.

Text a foto br. Petr Tolar

Pardubický Zámeček je už oficiálně náš!

Larischova vila neboli „Zámeček“ v Pardubičkách už oficiálně patří Československé obci legionářské. Začátkem dubna převod jejího vlastnictví ze společnosti Foxconn CZ, s. r. o. na ČsOL po splnění posledních formalit zapsal katastrální úřad.

Novorenesanční budovu Zámečku postavil v roce 1885 architekt František Schmoranz st. pro Jiřího Larische-Mönicha, který byl potomkem uhlobaronského rodu pocházejícího z Karvinska. Pres radu majitelů se potom roku 1937 vila dostala do vlastnictví města Pardubice. Během druhé světové války budova Zámečku zažila své temné chvíle, když bylo na přilehlém pozemku popraveno 194 českých občanů včetně obyvatele osady Ležáky. Objekt s velmi pohnutou historií pak vlastnila pardubická Tesla a po privatizaci přešla spolu s výrobním závodem do majetku společnosti Foxconn CZ. Dlouho se pro objekt hledalo uplatnění a ten pomalu chátral. Díky iniciativě Občanského sdružení za záchranu Zámečku Pardubice se podařilo propojit ČsOL a Foxconn CZ a tím rozepsat novou kapitolu tohoto památného místa.

„Jsme velmi rádi, že společnost Foxconn CZ si plně uvědomuje důležitost tohoto místa pro minulost i budoucnost naší země. Záměr vybudovat v Pardubičkách muzeum, které důstojně připomene boj našich vlastenců za svobodu, společně považujeme za nejlepší řešení osudu tohoto výjimečného a s odbojem svázaného objektu,“ komentoval darování vily br. MUDr. Jindřich Sitta, první místopředseda Československé obce legionářské, a připomněl: „Velmi si vážíme významné pomoci Občanského sdružení za záchranu Zámečku Pardubice, jehož zástupci před časem požádali Československou obec legionářskou o pomoc. Spolupráce se sdružením je velmi přínosná jak pro nás, tak především pro objekt samotný a nadále budeme společně usilovat o záchranu tohoto významného objektu. Zároveň jsme získali prostory k našim projektům a vzdělávacím aktivitám. Zámeček je tak cenným příspěvkem k dalšímu šíření odkazu legionářů a druhoválečného odboje.“

Připravil: Miloš Borovička

S bratrem místopředsedou o blížícím se sněmu

Československá obec legionářská zažívá v posledních letech intenzivní rozvíjení své činnosti, největší ve své novodobé historii. Bratr 1. místopředseda Jindřich Sitta se pro Legionářský směr vyjádřil nejen k blížícímu řádnému Republikovému sněmu, ale k výjezdu Legiovlaaku a své roli při zajištění hokejového mistrovství světa.

Bratře místopředsedo, do poloviny května tě zaměstnávala příprava a zabezpečení 79. mistrovství světa v ledním hokeji mužů, jež se letos konalo v Praze. Jaká při něm byla tvá role?

Mým úkolem, coby zástupcem ředitelky pro bezpečnostní záležitosti, bylo zajištění řádného průběhu mistrovství světa. Do mých kompetencí náležela především bezpečnost v pražské O2 Aréně, kterou zajišťovalo společně s dobrovolníky zhruba 600 lidí.

Jednalo se nepochybně o výjimečnou životní zkušenost. Čím byla pro tebe nejzajímavější?

Ačkoli se říká, že do stejné řeky dvakrát nevkročíš, byl to pro mě v podstatě návrat do roku 2004, kdy jsem se významně podílel na konání tehdejšího mistrovství světa. Možná to byl i důvod, proč jsem byl osloven i nyní, abych zúročil tehdy nabyté zkušenosti. Nejpodstatnějším zjištěním pro mě bylo, že hala jako taková, personál a celá organizace se výrazně posunula

kupředu. Mistrovství v roce 2004 bylo totiž poznamenáno nezkušeností a také tím, že O2 Aréna byla čerstvě dokončena, takže nebylo možné si podobně rozsáhlou organizaci otestovat předem. Nesu si z toho pocit hrdosti, že jsme schopni událost takového rozsahu zabezpečit. Ostatně mezinárodní hodnocení tohoto mistrovství konstatovalo, že bylo po organizační stránce nejlepší za poslední roky. Toto mistrovství také získalo světový rekord v počtu

návštěvníků hokejového mistrovství, získali jsme jej i v roce 2004 a je zadoštičiněním, že později ztracený rekord opět držíme.

Od 19. května je Legiovlaak na své dlouho očekávané pouti po České republice. Co pro tebe jeho výjezd znamená?

Je to splnění jak osobních cílů, tak vlastního snu. Především pak naplnění příslibu, který dala ČsOL veřejnosti. To, že si Obec legionářská dokáže stanovit vysoce náročné cíle a ty pak realizovat, to je jasný signál a vnější známka organizace, která posiluje svou akceschopnost a důvěryhodnost. Věřím, že výjezd Legiovlaaku bude v nejbližších letech prolomovat apatii naší společnosti směrem k projevům vlastnictví a na příkladu minulosti vzbudí důvěru ve schopnosti našeho národa v touze po svobodě.

Za pouhých šest týdnů expozici Legiovlaaku navštívilo takřka 30 000 lidí. Zdá se, že legionářský vlak reálně pomůže návratu legionářských tradic do povědomí veřejnosti. Jak jeho úspěch vnímáš a čím si jej vysvětluješ?

Dosavadní výsledky návštěvnosti naplňují moje odhady pro letošek, očekávám, že celkové číslo přesáhne 100 000 návštěvníků. To, že sama návštěvnost, je na české poměry tak vysoká, má několik důvodů. Veskrze pozitivních. Zaprvé, ačkoli ze svého pohledu pozorují absenci vlastnictví, zdá se, že to není pravda absolutní. V podvědomí části společnosti se zřejmě jen skrývá. Při návštěvě se ztotožňují s tím, co Legiovlaak představuje. Za další se nám podařilo probudit v rodinách potomků legionářů zájem a přivést je k pochopení toho, co jej vedlo k tak výraznému hrdinství. Nezapomínejme

rovněž ani na to, že Legiovlaak je jako pojízdná výstava něčím novým a neobvyklým. Svou roli zřejmě hraje i celkový stav naší společnosti, se kterým má řada lidí vnitřní problém a hledá cestu obrody a nápravy. Velmi pozitivně vnímám vysokou návštěvnost škol a dětí vůbec. Ostatně tímto směrem byla zaměřena naše hlavní snaha, když jsme se pro realizaci Legiovlaaku rozhodli.

Letos je Československé obci legionářské 94 let a na podzim jí čeká řádný Republikový sněm. Očekáváš, že bude něčím výjimečný?

Konání sněmu očekávám s velkým zájmem. Mělo by se ukázat, do jaké míry je ČsOL ideově sjednocená a především na jakých principech. Pokud jsme svoji práci v končícím volebním období odvedli správně, lze očekávat, že sněm obdobně jako v roce 2011

ukáže ČsOL jako jednotný organizmus – byť pestrý a různorodý, ale v základních myšlenkách pevný. ČsOL má za sebou bezesporu úspěšnou kapitolu, ale o to větší výzvy by na sněmu měla přijmout. Proto je nesmírně důležité vědět, zda se vedení opírá o pevnou základnu. Příměrem, zda je dub hluboce zakořeněný a nese pevný kmen a košatou korunu. Nebude to veřejně viditelný projev, ale z průběhu sněmu bude znát, zda ČsOL posílila svou jednotu a je připravena na další působení.

Jaké výzvy, které před ČsOL stojí, by měly být na sněmu zohledněny?

Zabývat se budeme v prvé řadě tím, jak bylo naplněno Programové prohlášení z roku 2011. Víme, že část naplněna byla a bude potřeba vyhodnotit důvody, proč se nepodařilo to ostatní. Bude třeba i přijímat nové směry

a výzvy. Ačkoli bychom rádi měli moc zastavit odcházení druhoválečných veteránů, musíme se připravit na to, že pro vysoký věk budou i ti poslední opouštět činnost v Obci legionářské. Náhradou za ně by měl být přijat podobný vztah k novodobým válečným veteránům. Sněm se musí cíleně zabývat i nástupnickou mladou generací. V každém případě pro příští období zůstanou úspěšné projekty – Legie 100, Péče ČsOL o válečné veterány a Sociálně-zdravotní pomoc členům ČsOL. Nově bychom se chtěli prosadit v otázkách školství a udržet vnímání organizace jako svorníku mezi prvním odbojem a novodobými veterány.

Bratře místopředsedo, děkuji ti za rozhovor.

Ptal se br. Jiří Filip, foto archiv ČsOL

NEPŘEHLÉDNĚTE: Republikový sněm ČsOL 2015 je před námi

Jsou to již čtyři roky, kdy v roce 2011 Československá obec legionářská realizovala svůj V. manifestační sněm jako nejvyšší orgán ČsOL, kde svým usnesením přijala Programové prohlášení 2011–2015. Jak bylo toto programové prohlášení naplněno? Nastal čas naplnit stanovy a svolat další sněm v řadě. Ačkoli Republikový výbor ČsOL svými usneseními přípravy k realizaci řádného Republikového sněmu 2015 již odstartoval, stále nás čeká mnoho práce. I proto bude Republikový výbor ČsOL v čele se svým předsednictvem v následujících měsících svolán častěji, aby postupně schválil jednotlivé kroky v přípravě sněmu 2015. V první řadě musí Republikový výbor ČsOL stanovit Přípravný orgán k realizaci sněmu, který ve svých komisích připraví všechny potřebné podklady pro sněm.

Příprava na Řádný sněm ČsOL 2015 již probíhá. Na svém dubnovém zasedání se Republikový výbor ČsOL usnesl k realizaci řádného Republikového

sněmu ČsOL ke dni válečných veteránů 11. listopadu 2015 ve Velkém sále Národního památníku na Vítkově v Praze. Z organizačních důvodů proběhne pracovní část sněmu dne 10. listopadu 2015.

Statutární orgán ČsOL připravil další kroky v organizaci sněmu 2015. Aby se mohly jednotlivé body postupně realizovat, bude nutné

upřesnit termíny i náplň zasedání jak Předsednictva Republikového výboru, tak i Republikového výboru. Na zasedání Republikového výboru ČsOL budou zváni i předsedové jednot, které na posledním sněmu své členy do výboru nenominovaly.

Připravil: br. Petr Hozlár

Termíny zasedání:

- 7. 7. 2015** – Zasedání Předsednictva Republikového výboru ČsOL
- 18. 7. 2015** – Zasedání Republikového výboru ČsOL
- 4. 8. 2015** – Zasedání Předsednictva Republikového výboru ČsOL
- 22. 8. 2015** – Zasedání Republikového výboru ČsOL
- 7. 9. 2015** – Zasedání Předsednictva Republikového výboru ČsOL
- 12. 9. 2015** – Zasedání Republikového výboru ČsOL
- 18. 9. 2015 – 11. 10. 2015** – Členské schůze jednot ČsOL
- 17. 10. 2015** – Zasedání Republikového výboru ČsOL
- 10. 11. 2015** – Pracovní část řádného Republikového sněmu ČsOL
- 11. 11. 2015** – Slavnostní část řádného Republikového sněmu ČsOL

100 let od legendární bitvy u Arrasu

V úterý dne 5. května 2015 večer vyrazil pod vedením br. Milana Mojžíše z Prahy autobus, poskytnutý Ministerstvem obrany ČR. Členové ČsOL, kteří se zúčastnili legionářské pouti, s ním směřovali do Francie, aby uctili hned dvě významná výročí československých vojenských dějin. Jednalo se o 100. výročí nejvýznamnějšího bojového nasazení roty „Nazdar“ a o 70. výročí od nasazení Československé samostatné obrněné brigády u Dunkerque.

S připomínkou roty „Nazdar“ byl pochopitelně svázán den výročí bitvy u Arrasu, ke které došlo 9. května 1915. Příprava na slavnostní den začala – v sobotu 9. května 2015 – již brzo ráno. První zastávkou bylo návrší s ruinami kláštera Mont-Saint-Éloi, odkud je výhled na celé bojiště, kterým utíčila rota „Nazdar“. Následně se poutníci přesunuli níže k východí roty „Nazdar“ u statku Berthonval, v jehož blízkosti byla slavnostně odhalena pamětní deska, upomínající na 100. výročí bojů. Poté poutníci pokračovali podél trasy, kterou museli „nazdaráci“ urazit v boji s německými jednotkami.

V nedalekém Neuville Saint Vaast jsme navštívili nevední muzeum pana Browarovského, který schraňuje i řadu předmětů a výstroje, která pochází z čs. legií ve Francii. O jejich působení pojednává ve francouzštině lepero, které bylo na tomto místě ponecháno v několika stovkách kusů. Brzy však již museli naše kroky směřovat na místní náměstí k pomníku padlým, kde jsme očekávali příjezd delegace, která ráno odletěla z pražských Kbel, a v jejímž čele byl ministr obrany ČR Martin Stropnický. Spolu s ním dorazil i předseda ČsOL br. Pavel Budinský a řada druhoválečných veteránů. Při pietním aktu, jenž se tu následně odehrál, se však památce padlých poklonila i celá řada zdejších významných osobností veřejného života.

Pak již směřovalo více než 100 účastníků vzpomínkové cesty na místo nejposvátnější – čs. vojenský hřbitov u La Targette. Posledních několik stovek metrů bylo symbolicky vykonáno průvodem včele s replikou praporce roty „Nazdar“ se stříbrným lvem v červeném poli. Při pietním aktu na hřbitově promluvil velmi emotivně ministr obrany ČR Martin Stropnický, který se rozhodl nepřecíst připravený projev. Z jeho úst zaznělo: „Má účast zde je hodně osobní a velmi emotivní. Mé děti jsou zhruba ve věku vojáků, kteří tady bojovali a položili své životy. Před touto cestou mi říkali, že zde neustále prší. Ve skutečnosti je tady ale krásně. S velkou chutí jsem se zaplouchal do zdejšího větru. Připadalo mi, že hovoří jazykem těch padlých.“ Se svým projevem vystoupil i předseda ČsOL br. Pavel Budinský, který mimo jiné řekl: „Neuvědomujeme si snad v tuto chvíli dost jasně, že fakt, že tu společně dnes po 100 letech stojíme v úctě před našimi hrdiny, je ve svém výsledku zázrakem. Je to další velké vítězství, které nesou následující generace, jež tak prokázaly, že dokáží převzít tíživou odpovědnost a uhájíly pro nás vybojované. V každém našem dni, který je a bude svobodný, znovu budou vítězit nejlepší synové národa, kteří 9. května 1915 nedaleko povstali ze zákopů a vydali se vstříc nepříteli.“

Po velice důstojném obřadu na La Targette delegace směřovala

k památníku Vimy, kde byla usku- tečněna další pieta u pamětní desky Marocké divize Cizinecké legie, jejíž součástí rota „Nazdar“ byla. Přítomný ředitel památníku dostal od ČsOL ocenění a pamětní desku k 100. výročí bojů čs. legií, kterou přislíbil umístit na pomník. V rámci připomínky prvoválečných bojů bylo navštíveno rovněž bojiště u Cabaret Rouge, uctěna památka padlých v Souchez a na vojenském hřbitově Notre-Dame de Lorette. Zde zájemci navštívili zajímavou expozici blízkého muzea, jehož část se nachází pod širým nebem v přírodě.

Další program legionářské poutě se již věnoval 70. výročí nasazení Čechoslováků u Dunkerque a průběhu bojů druhé světové války ve Francii a Belgii obecně, o čemž pojednává jeden z následujících článků.

br. Jiří Filip, foto Pavel Dobrovolný

100 let od smrti poručíka Václava Dostala

Dne 9. května 1915 padl v bitvě u Artois první důstojník československých legií ve Francii por. Ing. Václav Dostal spolu s dalšími bojovníky za svobodnou vlast. Toho dne byla poprvé do bojů nasazena rota Nazdar složená z československých dobrovolníků. Bohužel, pro velké ztráty přestala na konci tohoto dne existovat.

Je to vlastně symbolické, že 30 let před tím, než skončila druhá světová válka, padl za svobodu vlasti v první světové válce upřímný a zánícený vlastenec por. Ing. Václav Dostal, můj prastrýc. A letos vzpomínáme již 70. výročí, kdy utichly zbraně v Evropě, kdy skončila nejkrvavější válka v dějinách lidstva a 100 let uplynulo ode dne, kdy nepřátelská kulometná střela ukončila mladý a nadějný život Václava Dostala a stovek jeho druhů.

Václav Dostal se narodil 4. června 1886 v Poděbradech. Pocházel z rodiny, která byla prodchnutá vlastenectvím a tak nebylo divu, že také on, předposlední dítě manželů Leopolda a Marie Dostalových, miloval svůj národ a svou vlast. Vystudoval inženýrství chemie, ale jeho touhou bylo věnovat se diplomacii a politice. Proto se ihned po ukončení studií na C.K. Vysokém učení technickém v Praze přihlásil ke studiu diplomacie v Paříži. Zde se také ihned zapojil do krajských spolků, které Češi v Paříži založili.

Václav Dostal, dopisovatel Národních listů Rudolf Kepl, Dr. Emanuel Siblík, Slovák Dr. Krno a další vytvořili v Paříži Kruh české inteligence, který si vzal za úkol mimo jiné spolupracovat se Sdružením francouzsko-slovanským, které v roce 1908 založili francouzští slavisté Léger, Denis, Picot, Leroy-Beaulieu, Huasmant, Bayer a další.

Prakticky všechny české spolky v Paříži pozorně sledovaly vývoj mezinárodní situace. Když pak byly v Rakousko-Uhersku vyvěšovány 26. července 1914 první mobilizační vyhlášky, domluvili se členové těchto spolků na společném demonstračním pochodu Paříži k rakouskému velvyslanectví. Zde pak předseda spolku Rovnost potřhal a následně zapálil rakouský černožlutý prapor. Při tom byla provolávána protirakouská

hesla. Francouzská veřejnost byla tímto aktem překvapena, protože až do té doby nedělala rozdíly mezi Čechy a Rakušany. Václav Dostal proto navštívil řadu redakcí pařížských novin a vysvětlil jim, kdo jsou Češi, jakou mají historii a jaké mají tužby – totiž samostatnost.

Protože se velká většina zde žijících Čechů nechtěla spokojit pouze s protesty, začali se hlásit jako dobrovolníci, kteří chtějí bojovat spolu s francouzskou armádou proti Německu a Rakousko-Uhersku. V tom jim pomáhali některé velmi významné francouzské osobnosti, především historik prof. Ernst Denis, který přesvědčil francouzského prezidenta, aby souhlasil se vstupem slovanských státních příslušníků Rakouska do řad francouzské Cizinecké legie. Po vyhlášení všeobecné mobilizace ve Francii navštívil Ing. Dostal ruského velvyslance v Paříži a k jeho úžasu mu předal plánek halíčské pevnosti Przemysl. Václav Dostal ho zhotovil při posledním vojenském cvičení, ještě v uniformě rakouského poručíka. Odmítl velvyslancem

nabízenou finanční odměnu a požádal ho, aby se přimluvil za to, aby jeho přítel Rudolf Audritzký a on byli přijati do francouzské armády. Dne 9. října se jejich přání splnilo. Poručík Dostal píše domů: „V každém případě můžete být ujisti, že vykonám jen svou povinnost a že ji vykonám se ctí.“

Dne 31. srpna 1914 byl vytvořen prapor C 2. pochodového pluku 1. pluku Cizinecké legie v Bayonne. Jeho součástí byla rota C1, kterou Francouzi a jiní cizinci nazývali rotou Nazdar, protože slyšeli, že se tak její příslušníci mezi sebou zdraví. Naši pak tento název s hrdostí přijali za svůj.

Oba čeští důstojníci, tedy Audritzký a Dostal, byli nejprve posláni do kulometného kurzu v Toulouse, aby pak mohli velet kulometným četám. Oba si museli dát ušít důstojnické uniformy z civilní látky, která barvou odpovídala látce pro pěchotu. Opasek s důstojnickým řemenem si poručík Dostal koupil v prodejně divadelních kostýmů. Dne 22. listopadu 1914 odjel Dostal k pochodovému pluku spolu s nově utvořeným praporem.

Čeští a slovenští dobrovolníci byli zařazeni do tzv. Marocké divize Cizinecké legie. Jejich prapor odjel na frontu 23. října z Bayonnu po hlavní trati z Paříže do Champagne. V noci ze 4. na 5. listopad se přesunuli ke dvoru Espérance blíže k frontové linii. V noci z 10. na 11. listopadu byly vyměněny jednotky v první linii a rota C1 se poprvé ocitla v zákopech tváří v tvář nepříteli. Vzdálenost mezi zákopy francouzskými a německými byla asi 200 metrů. Naši vojáci zde viděli poprvé padlé, byli to Zuaové z Cizinecké legie. Dne 22. listopadu přijel také nový prapor D a s ním také por. Dostal.

Francouzské dámy vyšly pro rotu Nazdar praporec podle návrhu malíře Františka Kupky, který byl také příslušníkem Cizinecké legie. Během zimy byla připravována tzv. druhá bitva v Artois. Měla to být velká ofenzíva, která měla za úkol prolomit německou obranu a donutit nepřítele k ústupu. Jako nejvhodnější místo byl vybrán prostor severně od města Arrasu, kde byla fronta hájena X. francouzskou armádou. Útok byl plánován na 7. května 1915. Pro nepřízeň počasí byl odložen na 9. května.

Dne 8. května byly vydány poslední rozkazy. Velitel Marocké divize stanovil pořadí, v jakém budou útočit jednotlivé prapory. Jako první byl určen prapor C, jehož součástí byla i rota Nazdar. Bylo nařízeno, že vojáci pro lepší pohyblivost při útoku, nechají své torny ve vesnici Mont-Saint-Eloy, asi 3km od zákopů. Každý voják měl s sebou pouze příkrývku, stanový dílec a 250 nábojů do pušky a jídlo na 2 dny. Prapory nastoupily ve 3 hodiny ráno na vykázaná místa.

Francouzská dělostřelecká příprava začala přesně v 6 hodin ráno. Před frontou praporu C byly pověšeny „Ouvrages blancs“, jak byla nazývána důkladně opevněná terénní vlna, kde Němci vybuodovali spleť hlubokých zákopů. Vyházená zem obsahovala křidu a tak špinavě svítila. Úkolem praporu C bylo zmocnit se útokem druhého nepřátelského obranného pásma, překročit silnici vedoucí od Arrasu a proběhnout dál ještě asi 2,5km zvolna stoupajícím terénem na kótu 140

a obsadit ji. V 10 hodin přestala dělostřelecká příprava a prapor C vyrazil k útoku. Rota Nazdar na pravém křídle, polská uprostřed a belgicko-lucemburská na levém. Důstojníci byli v čele svých jednotek, jak bylo zvykem v té době. Proto také byly v jejich řadách nejvyšší ztráty. První obranné pásmo nepřítele bylo dobyt poměrně snadno, ale když se vojáci blížili k pásmu druhému, začala proti nim silná palba dělostřelecká, kulometná i z pušek. Padl velitel praporu mjr. Noiret současně se svým pobočníkem. Padl také velitel 4. české čety ppor. Andreani a praporečnicka roty Nazdar dobrovolník Bezdiček. Ten měl praporec omotaný kolem těla a padl zasažen do prsou, hlavou do nepřátelských zákopů (tuto scénu zachytil později na své kresbě malíř František Kupka). Tak byl praporec roty Nazdar nenávratně ztracen. Velitel roty Nazdar kpt. Sallé byl raněn a velení předal četaři Štafloví, který měl naše vojáky dovést až na kótu 140.

Po překročení arraské silnice se naši dostali pod silnou palbu z pravého boku směrem od vesnice Neuville-Saint-Vaast. Roty praporu D, které postupovaly za prořídými rotami praporu C, měly s sebou také 2 kulometné čety. Právě jedné z nich velel por. Dostal.

Ten, když zjistil, že pravý bok je odkrytý, nasadil své kulometry tak, aby nepřátelskou palbu paralyzoval. Když jeden z jeho kulometčíků padl, posadil se sám za kulomet Hotchkiss a pokračoval v palbě. Zde byl také on zasažen dvěma kulemi do prsou. Zemřel v náručí svého druhá dobrovolníka Fišera, který mu přiběhl na pomoc. Poslednímu důstojníkovi praporu C se podařilo nejdříve dobýt kótu 123 a pak přes velké ztráty pokračoval až na kótu 140. Zde padl také on.

Při útoku 9. května 1915 utrpěla Cizinecká legie ohromné ztráty. Ze 75 důstojníků bylo zabito nebo raněno 50 a z 3 822 poddůstojníků a vojnů bylo zabito nebo raněno 1889. Těžce raněn byl sám velitel pluku, 3 velitelé praporů padli a z velitelů rot zůstali 4.

Ztráty samotné československé roty Nazdar: z 18 důstojníků nezůstal ani jediný, z 925 poddůstojníků a vojnů zůstala třetina. Protože zbylí vojáci nemohli už sestavit samostatnou bojeschopnou jednotku, byli zařazeni do roty CD1, která vznikla sloučením rot C a D. Tak přestala rota Nazdar existovat.

MUDr. Vilém Hofman z Libáně, foto autor a VHA Praha

Dunkerque je svobodný již 70 let

Druhým důležitým motivem květnové legionářské poutě do Francie bylo, kromě uctění příslušníků roty „Nazdar“, rovněž připomenutí nasazení Čechoslováků u přístavu Dunkerque od závěru roku 1944 a oslava 70. výročí od kapitulace německé posádky do rukou čs. generála Aloise Lišky.

Program cesty byl naplněn z větší části právě touto připomínkou, a v převážné míře se i obecně věnoval tématu druhé světové války. Prvním slavnostním dnem bylo výročí německé kapitulace 8. května 1945. V Dunkerque, jehož ulice byly oděny i českými a slovenskými vlajkami, se dopoledne odehrál pietní akt u pomníku padlým, jenž je umístěn v patě Dunkerqueské zvonice naproti kostelu de Saint-Eloi. Početné zástupy veřejnosti, zástupci samosprávy a představitelé spojeneckých armád, desítky praporů, sebevědomé a procitěné projevy řečníků – to vše dokazovalo, jak si Dunkerque cení své svobody, o kterou se bezprostředně zasloužili i Čechoslováci. Po slavnosti a položení květinových darů k pomníku zaměřili všichni účastníci průvodem na náměstí Charlese Valentina před

městskou radnici. Sem dorazil rovněž průvod dětí nesoucích vlajky členských států Evropské unie. V čele přítomná byla nesena česká a slovenská vlajka. V rámci programu, který děti sehrály, byla vyzdvihnuta role současného evropského společenství jako poučení z hrůz druhé světové války.

Na druhý den, 9. května 2015, proběhl slavnostní akt za přítomnosti Ministra obrany ČR Martina Stropnického, předsedy ČsOL br. Pavla Budinského a přímých účastníků bojů u Dunkerque. Konán byl ve Wormhoutu na místě, kde došlo ke kapitulaci německé posádky. Právě tato událost byla tohoto dne poslední, kterou absolvovala letecká delegace společně s účastníky legionářské pouti.

Historii druhé světové války byly věnovány i další dny celé cesty. Již ve středu 6. května 2015 jsme si připomněli spojenecké boje u belgického

Navštíveno bylo mimo jiné bývalé velitelství 2. praporu u farmy Waren a místa bojů Čechoslováků u Ghyvelde, Bray Dunes, Mardick, farmy Fortelet, továrny Filature. Neunikly ani cíle útoku z 28. října 1944 v Le Meulhouck a u farmy Le Grand Colombier. Při těchto příležitostech byla navštívena i památná místa

operace Dynamo z roku 1940, kdy bylo z dunkerqueských pláží evakuováno značné množství spojeneckých armád, obklíčených německou armádou. Památka padlých Čechoslováků byla uctěna u jejich hrobů rozestých na řadě spojeneckých hřbitovů, jakými byly ty v De Panne, Adinkerke, Veurne, Dunkerque, Cassel a La Targette.

Odpovědný úkol legionářské pouti umožnil uvolněnější program až poslední den, v neděli 10. května, kdy bylo při zpáteční cestě navštíveno napoleonské bojiště u Waterloo a v podvečer krátce i centrum Lucemburku. Za tradičně vynikající organizaci legionářské pouti patří díky br. Milanu Mojžíšovi, díky náleží i vojenským historikům Petru Hofmanovi a Zdenko Maršálkovi za odborný výklad v průběhu celé cesty. Respekt si zaslouží i všichni účastníci, kteří náročný program absolvovali a přispěli k důstojnému vzpomnutí významných milníků boje za naši svobodu.

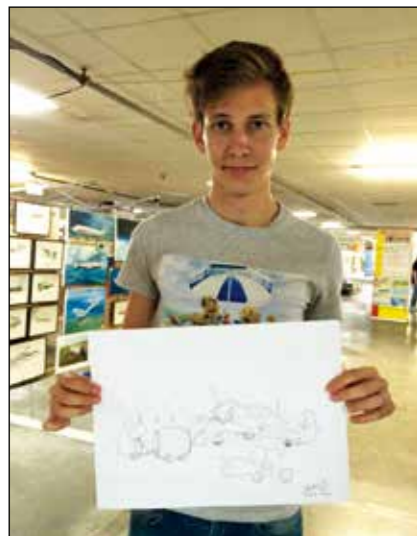
br. Jiří Filip, foto Pavel Dobrovolný

Eduard a kreslíř Jan Bobek podpořili válečné veterány

Společnost Eduard Model Accessories, s. r. o., známý český výrobce plastikových modelů každoročně pořádá mezinárodní setkání modelářů a prodejní výstavu E-day. Loňský již 14. ročník, který proběhl v prostorách Galerie Butovice, navštívilo na šest tisíc návštěvníků.

S E-day a společností Eduard je nerozlučně spjat kreslíř Jan Bobek, jehož králíci UPSET RABBITS s humorem doprovází příznivce plastikového modelářství. Jan Bobek se rozhodl, že v rámci E-days zkusí, co dokáže. Během

setkání se totiž vydal na kreslicí maraton a každému návštěvníkovi, který se zastavil u jeho „králíkárně“, nakreslil obrázek veselých králíků převážně s válečnou tematikou. Návštěvníci pak za obrázky přispívali do sbírky věnované válečným veteránům. Organizátoři se inspirovali loňskou sbírkou, kterou uspořádali hráči počítačové World of Tanks, a rovněž chtěli upozornit na situaci válečných veteránů a trochu jim pomoci. „Velmi mě dojal jeden malý kluk, přišel přímo s velmi sofistikovaným scénářem. Chtěl mít doma Králíka v letadle P-51 Mustang, jak sestřeluje německou stíhačku Messerschmitt Bf 110,“ říká Jan Bobek a dodává: „Když jsem mu kresbu předával a řekl mu, že se snažíme pomoci skutečným válečným letcům, nasypal do krabičky všechny peníze, co měl po kapsách. Na tak malého kluka to rozhodně nebyli jen drobné.“

Během dne se nakonec podařilo vybrat celkem 9 224,- Kč a k tomu ještě 7 Euro a 50 centů. Celou finanční částku pak v pondělí 27. dubna 2015 předali pánové Vladimír Šulc, předseda představenstva společnosti Eduard, a Jan Bobek zástupcem Československé obce legionářské. Prostředky byly vloženy do fondu pro válečné veterány a pořídí se za ně konkrétní pomůcky, které našim veteránům usnadní život.

Na konec nezbyvá než upřímně poděkovat společnosti Eduard a Janu Bobkovi, nejen za uspořádání sbírky, ale hlavně za šíření odkazu válečných veteránů a solidarity mezi modelářskou obcí a dětmi.

br. Miloš Borovička,
foto archiv ČsOL

Připomínka 70. výročí konce druhé světové války byla v Moskvě velkolepá

Osm válečných veteránů přijalo nabídku k účasti na oslavách v Moskvě. Dne 8. května 2015 odjeli po slavnostním aktu na pražském Vítkově na letiště do Kbel, aby se připojili k delegaci prezidenta ČR Miloše Zemana. Ten se ještě před odletem s válečnými veterány setkal a poděkoval jim za jejich účast při osvobození a předal pamětní listy jako připomínku ukončení války v Evropě.

Podvečerní cesta z letiště Vnukovo v Moskvě byla lemována vlajkami všech vítězných mocností, květinami a připravena na nastávající oslavy. Na našem velvyslanectví, při slavnostní večeři, bylo pro naše veterány připraveno symbolické setkání s bývalými frontovými bojovníky Rudé armády. Ruští veteráni považovali za velkou čest, že měli možnost se osobně setkat s panem prezidentem a našimi veterány a zavzpomínat na časy, kdy se podíleli na osvobození Prahy. Byly to vzpomínky většinou hořké nad velkými ztrátami vojáků Rudé armády a zejména pak civilního obyvatelstva. Zavzpomínalo se nejen na osvobozování východu Česka, ale i na přechod Krušných hor.

ČsOL zajistila veteránům perfektní ubytování a stravování v hotelovém komplexu Český dům. Na druhý den, 9. května 2015, se Moskva probudila do překrásného jarního dne. Moskvané, kteří měli možnost, spěchali na Rudé náměstí, aby se bezprostředně zúčastnili přehlídky.

Ostatní včetně našich veteránů využívali velkoplošné obrazovky. Mobilní část přehlídky už veteráni zhlédli v ul. Tverská. Před nimi defillovala monstrózní pásová a kolová technika,

kteří dominovaly tanky T-14 Armata, protiletadlová a raketová technika. Fantastický zážitek zanechal také přelet 143 kusů letecké techniky.

Překvapení na naše veterány čekalo při návratu do autobusu, kdy jim desítky mladých lidí a dětí děkovaly za svou budoucnost, mír a přály hodně zdraví ke Dni osvobození. Toto poděkování bylo zcela spontánní, nepřipravené a upřímné. Po provedené přehlídce defillovaly po Rudém náměstí tisíce potomků veteránů války s jejich fotografiemi jako projev hrdosti a poděkování těm, kteří položili život ve válce.

Odpoledne bylo věnováno letmé prohlídce Moskvy a návštěvě Parku Vítězství. Veteráni byli seznámeni formou diorámy s celou řadou bitev, jakými byla ta u Moskvy, Stalingradu, Kurska a dalších. Moskvané slavili, radovali se, rozdávali úsměvy a pozdravy. V úctě a vážnosti mají svoje dědy, otce, kteří bojovali ve válce a přinesli mír, ve kterém současná generace žije, a tohoto míru si váží a cení. Je na škodu věci, že naše sdělovací prostředky to, co měli možnost vidět veteráni, tedy obrovskou spontánnost a radost z oslav vítězství v Moskvě, neukázaly.

Rádi bychom poděkovali za nevšední ochotu při zabezpečování celé akce pro veterány pracovníku Ministerstva obrany ČR Milanu Bachanovi, řediteli Českého domu v Moskvě Jiřímu Podholovi a pracovníku zastupitelského úřadu Tomáši Liptákově. Vedení ČsOL pak za umožnění cesty a její finanční zabezpečení.

br. Jiří Vlasák, foto archiv ČsOL

U východního průčelí Staroměstské radnice, kde je umístěna pamětní deska DUKLA 1944 na památku nejkrvavější bitvy československých zahraničních vojáků ve II. světové válce. (Foto Marcela Volfová)

CESTA VÍTĚZSTVÍ

Po stopách květnových bojů 1. čs. armádního sboru v SSSR na Moravě

V rámci vzpomínkových akcí, evokujících události prvních květnových dnů roku 1945, zaujímá právě tato „Cesta vítězství“ unikátní pozici. Jejím cílem bylo po 70 letech upozornit na nezanedbatelnou roli jádra „Svobodovy armády“, sehranou při osvobození území dnešní České republiky, neboť působení československých vojáků na Valašsku a na Hané je známo podstatně méně než bojové nasazení našich tankistů a letců v prostoru Ostravy a Moravské brány. Proto mezi členy československého nadklubového spolku vojenské historie 4. prapor-úderný (sdružuje kluby vojenské historie z Čech, Moravy, Slovenska) vznikla idea „Cesty vítězství“, pojatá jako jízda kolony historických vozidel po trase, určená místy postupu a bojů 1. čs. armádního sboru.

Jádro kolony tvořilo sedm vozidel, představujících část vozidel 3. čs. samostatné brigády v SSSR (2x Willys

MB/Ford GPW, 2x Dodge WC-51, Chevrolet G-7117, obrněný automobil BA-64B a zrekvírovaný autobus Praga

Na Olšanských hřbitovech 8. května 2015 položili příslušníci nadklubového spolku 4. prapor-úderný věnec na hrob bývalého velitele 3. čs. brigády a později i velitele celého armádního sboru arm. gen. v. v. Karla Klapálka. Přitom došlo i k náhodnému setkání s vnučkou této významné osobnosti našeho vojenského odboje obou světových válek. (Foto Marcela Volfová)

RND) s třemi desítkami novodobých „svobodovců“, pochopitelně v dobových uniformách, s výzbrojí i s veškerým historickým vybavením.

Celá skupina vyrazila 1. května z prostoru Považská Teplá a pokračovala přes Bytč, Püchov směrem k hřebenu Javorníků. V průběhu prvního dne se k tomuto jádru připojily další dva automobily Dodge WC-52, z toho jeden s 76,2mm divizním kanónem ZIS-3, představující vozidla čs. protitankového dělostřeleckého pluku 2, součásti 1. čs. samostatné brigády v SSSR a obrněný automobil M3A1 White Scout Car s označením Rudé armády, připomínající součinnost čs. sboru s ostatními jednotkami 4. ukrajinského frontu.

Prvního dne odpoledne skupina dosáhla obce Hovězí a uspořádala zde prezentaci, spojenou i s demonstrační činností obsluh 82mm minometu a PT kanónu. Druhý den ráno na kolonu čekal Vsetín, největší město, které na území Moravy „svobodovci“ samostatně osvobodili. V tomto duchu byla komponována i menší bojová ukáзка v zhruba tříhektarovém parku Panská zahrada. V poledních hodinách pak Čechoslováci velmi srdečně přivítali v Lukově a Lukovečku, přičemž vždy došlo k drobné srážce s „malou skupinou německých vojáků, kryjících ústup“, takže představa o okamžiku osvobození mohla být pro místní občany poměrně plastická. Odpoledne takový malý boj proběhl i u zámku v Holešově, kde byla posléze připravena i další prezentace.

Dopoledne 3. května kolona pokračovala dále na Moravu a její příslušníci položili věnce u hrobů vojáků armádního sboru v Količíně a Rymicích a pak vyrazila na Přerov, kde se jí na Horním náměstí dostalo přivítání obrovského

množství obyvatel města, zčásti oblečených do krojů a do dobových kostýmů. S příjezdem kolony do Přerova bylo kromě jiného spojeno i zahájení výstavy „Operační cíl Přerov“, v Muzeu Jana Ámose Komenského věnované právě bojové činnosti 1. čs. armádního sboru v dubnu a květnu 1945.

Ráno 4. května se skupina už bez „dělostřeleckých“ Dodge a obrněnce Scout Car zúčastnila oslav osvobození v Břestu, místě nejtvrděšího boje československých vojáků na Moravě. Právě zde byl nasazen skutečný 4. úderný prapor pod velením špkt. Ladislava Svátka, jehož vojáci se zde po celý 7. květen 1945 nejprve pokoušeli prorazit na Přerov a později vzdorovali německému protiútoků, podporovanému i několika kusy obrněné techniky. Odpoledne se novodobý „4. prapor“

Ve skanzenu historických staveb v Rymicích se podařilo vytvořit tuto téměř 100% dobovou fotografii. (Foto Milan Kopecký)

zastavil v Určicích pod Prostějovem, kudy před 70 lety procházela 3. čs. brigáda a opět zde uspořádal několikahodinovou prezentaci.

Pátý květnový den se „4. prapor“ dostal až na území Čech a zastavil se v Lubné nedaleko Poličky, kde současně „Svobodovci“ připomněli na průchod vojáků (pravděpodobně) 4. čs. brigády v SSSR touto vesnicí. Poslední den jízdy přinesl nemilé překvapení. Nedaleko Sázavy, kde byla plánována návštěva obce Mělník (rodiště brigádního generála Jaroslava Vedrala – Sázavského), skončila pro poruchu palivového čerpadla jedna Dodge WC-51. Naštěstí na ostatních vozidlech bylo právě dostatek místa, aby

Uvítání 3. května 2015 v Přerově na Horním náměstí před Muzeem J. A. Komenského. S velitelem praporu špkt. Moravcem a řidičem voj. Kontrou se vyfotografoval i tříměsíční Jiřík s tatínkem. (Foto Milan Kopecký)

ošetření a evakuace zraněného, činnost se základními topografickými pomůckami, úkony při obsluze minometu a podobně.

Stav „4. praporu“ se za pobytu v Praze postupně zvedl na více než 50 osob, protože zakončením celé „Cesty vítězství“ byl 8. května dopoledne slavnostní pochod z Václavského náměstí na Staroměstské náměstí, tedy zcela symbolicky po trase květnového defilé vojáků 1. československého armádního sboru v SSSR (resp. právě formované 1. čs. armády) Prahou.

Na závěr si dovoluji poznamenat, že povědomí o činnosti a pobytu československých vojáků v roce 1945 se zcela logicky nesmazatelně dochovalo především v obcích, v nichž probíhaly osvobozovací boje, zatímco v Praze tato stopa téměř zmizela. Akce našeho nadklubového spolku snad toto povědomí v hlavním městě opět prohloubila, a to zejména mezi tou nejdůležitější skupinou – žáky škol, kterým zřejmě přinesla více, než několik hodin dějepisu.

Poděkování: Cesta mohla být ve výše popsané podobě uskutečněna též díky podpoře několika subjektů, mezi nimiž zaujala významné místo i Československá obec legionářská. Autor dále děkuje slečně Marcela Volfové za poskytnutí části fotografií.

Milan Kopecký

Kolona v plně sestavě poblíž Slušovic. Vzhledem ke své délce byl první a poslední vůz vybaven radiostanicí a příjezdy přes složité úseky a křižovatky si velitel kolony v prvním voze mohl ověřit, případně dostat varování z posledního vozu, že něco není v pořádku. (Foto Milan Kopecký)

Členové Jednoty ČsOL v Rudné připomněli československý západní odboj

Členové Jednoty ČsOL v Rudné se také zúčastnili letošních oslav osvobození města Plzně, tradičních Slavností svobody. Jako vždy zde reprezentovali především příslušníky Československé samostatné obrněné brigády a také československé letce působící v rámci britského Královského letectva. Společně s dalšími členy klubů vojenské historie připomněli také naše západní Spojence bojující proti nacismu, především francouzské vojáky, kteří se pod velením Čechoslováků zapojili do bojů v okolí severofrancouzského přístavu Dunkerque.

Bratři z jednoty Rudná zbudovali stanový vojenský tábor v centru Plzně v parku za obchodním domem Plaza. Zde se představily výše zmíněné historické vojenské jednotky. Kromě čtyř desítek členů klubů vojenské historie v historických uniformách zde nechyběla také originální vojenská technika. Jednalo se o spojenecké nákladní vozy Bedford, Chevrolet, Morris, Commer a Dodge nejrůznějších verzí, dále terénní vozy Jeep Willys, štábní vozidla Austin, Vauxhall, Peugeot či Renault, a také motocykly Matchless a Ariel. Tyto stroje se zúčastnily také tradiční kolony „Convoy of Liberty“, která projela centrem Plzně po Klatovské třídě až na náměstí Republiky.

Vikendový program plzeňských Slavností svobody byl však jen součástí akce, která začala již 28. dubna

a skončila 5. května 2015. V rámci ní navštívili členové ČsOL jednoty Rudná několik míst spojených s působením vojáků Československé samostatné obrněné brigády, zvláště jejího Kombinovaného oddílu, a americké armády v květnu 1945. Těto jízdy se

zúčastnily vozy Bedford, Chevrolet, Austin, Vauxhall, čtveřice vozů Jeep a motocykl Matchless, a samozřejmě členové jednoty a sdružení Army club the Czech regiment v britských uniformách s nápisem CZECHOSLOVAKIA na rukávech.

Tato jízda, které se také zúčastnili členové Československé obce legionářské, a která připomínala československé vojáky zahraničního odboje ze západu, tematicky navazovala na jízdu „Cestou osvobození“, která se konala ve stejnou dobu a připomněla československých zahraniční odboj z východu. S uspokojením lze říci, že v dnešní době se již dostává náležitě pozornosti všem členům protinacistického odboje, bez ohledu na působení na frontě západní, východní či domácí.

Po pár dnech se bratři z jednoty Rudná na Plzeňsko vrátili, aby si v obci Kyšice připomněli působení Československého Kombinovaného oddílu, který byl z řad Československé samostatné obrněné brigády včleněn v závěru války, aby se společně s americkými jednotkami symbolicky podílel na osvobození západní části vlasti. Vzpomínky konané 8. května 2015 se zúčastnili bratři a sestry ČsOL z jednoty Rudná, Rokycany i Plzeň.

br. Petr Tolar a br. Tomáš Hájek, foto br. T. Hájek

„Se lvem na blatníku“ – vzpomínka na obrněnou brigádu

Po 70 letech se do Prahy vrátila Československá samostatná obrněná brigáda. Klub vojenské historie Rota Nazdar ve spolupráci s Jednotou ČsOL v Praze 3 a dalšími vojensko-historickými kluby připomněla v rámci Pražské muzejní noci návrat našich vojáků a techniky z bojů u francouzského Dunkerque na konci druhé světové války.

V pátek 12. června 2015 vyrostl vedle Národního památníku na Vitkově dobový tábor československých vojáků z Anglie a zůstal zde až do neděle 14. června 2015. Nadšenci z klubů vojenské historie, kteří společně tvoří nadklubové uskupení Benešovi muži (tvoří ho mimo jiné Čeští lvi z Českých Budějovic, KVH Pětačtyřicítka z Brna, KVH Erika a další), připomněli 70. výročí návratu našich vojáků z bojišť západní fronty do vlasti. Sami to berou jako malou splátku toho, co jim celá společnost dluží. Naši vojáci bojovali a umírali daleko od domova ať už ve Francii, na evropském nebi nebo na Středním východě, osvobozovat Československo mohli pouze symbolicky. Přestože po kapitulaci německé posádky Dunkerque byli doma za pár dní, do Prahy směli jen 30. května 1945 na slavnostní vojenskou přehlídku, ale protože přišli „ze špatné strany“, museli ihned za demarkační linii. Komunistický režim pak vojáky šikanoval, řadu z nich věznil a některé z nich ve vykonstruovaných politických procesech nechal zavraždit. Řada z nich tak znovu odešla do exilu, pro některé jako například velitele brigády armádního generála Aloise Lišku, to byl již třetí útěk za hranice vlasti.

Na vitkovské pláni díky nadšencům vyrostla brigádní polní ambulance i se zubařskou ordinací, vedle které stála originální sanitka International Harvester D-15 Metro, kterou našim vojákům darovala krajanská organizace ze spojených států (skutečně se ze dvou kusů jeden dochoval a díky Rotě Nazdar je v perfektním pojízdném stavu). Účastníkům vařila dobová polní kuchyně v původních válečných kotlech, polní pošta razítkovala dopisy a pohlednice. Pro diváky byla připravena velmi atraktivní a obsáhlá výstava výstroje, zbraní, ženijního a adminovávacího vybavení a velká

expozice originálních radiostanic včetně těch, které používala vojenská radiová ústředna v Londýně, která komunikovala s odbojem a parašutisty vysazenými do protektorátu. Málo kdo ví, že do odboje na západní frontě se zapojily i ženy a to buďto prostřednictvím Československého červeného kříže v exilu nebo tzv. Ženských pomocných sborů (ATS – Auxiliary Territorial Service) ani na ně benešovci nezapomínají a mezi stany se tak pohybovala skoro desítky dobově oděných dam, které nejen, že poutaly pohledy mužů, ale velmi sofistikovaně dokázaly návštěvníkům odpovědět téměř na jakoukoliv otázku.

Akce se jmenovala „Se lvem na blatníku“, to kvůli typickému znaku Čechoslováků, který zdobil techniku našich vojáků. Na místě byly téměř dvě desítky dobových vozidel a motocyklů, ty diváky vždy zajímají nejvíce a na Vitkově byla letos řada unikátů. Z pancérů to byl například Mortar Carrier, pásový obrněný transportér pro přepravu minometného družstva nebo replika Humberu LRC, který na konci války sloužil u ženijní rotě. Velmi vzácným vozidlem, které mimo jiné mělo ve své obnovené podobě českou premiéru, byl štábní Humber 4x4 F.W.D., dámy jistě zaujal maličký Austin 10 Saloon v maskovaném provedení. Protože všechny dobové automobily byly funkční a pojízdné, část z nich se v sobotu odpoledne vydala na Vypich, kde před 70 lety byla naše obrněná brigáda soustředěna předtím, než projela slavnostní přehlídkou Prahou. Funkčnost exponátů po celou sobotu v pravidelných intervalech demonstrovaly dva původní kanony. Šestiliberní rychlopalné protitankové kanony původně sloužily v Motopraporu brigády, pětadvacetiliberními rychlopalnými kanonovými houfnicemi byl za války vybaven dělostřelecký pluk.

Jejich kanonáda s vycvičenou a sehranou obsluhou byla pro účastníky vítaným akčním zpestřením, zejména během sobotní noci.

Velkou poctou pro členy vojensko-historických klubů pak byla sobotní návštěva válečného veterána Charlese Strassera, který za války sloužil jako motospojka. Jeho osud, stejně jako osudy jeho spolubojovníků, je zajímavý sám o sobě. Ještě jako dítěti mu zachránil život podobný transport dětí, jaké organizoval sir Nicholas Winton. Tak se dostal v roce 1938 do Anglie. Po maturitě na Československé střední škole se v roce 1944 přihlásil jako dobrovolník a bojoval s našimi vojáky u Dunkerque. Po válce byl členem delegace u Norimberských procesů a nakonec se usadil na ostrově Jersey, kde žije dodnes. I přes svůj vysoký věk je ve výborné kondici, která mu stále umožňuje pilotovat vlastní letadlo, se kterým do Prahy sám přiletěl.

Během dvou dnů si dobový tábor prohlédlo několik tisíc návštěvníků a to zejména během sobotního večera a noci, kdy probíhala Pražská muzejní noc. Zastávka speciálních autobusů, které vozily zájemce o prohlídku Národního památníku, totiž byla jen pár metrů od samotného tábora a jeho neobvyklý vzhled, atraktivní technika i občasné výstřely děl bezpochyby lákaly k zastavení, prohlídce a zamyšlení, kterým zapomenutým vojákům vzpomínka patří. Akce tak splnila svůj účel, když mohla za poměrně slušného zájmu médií oslovit široké publikum a připomenout významné výročí i opomíjené hrdiny.

br. Miloš Borovička, foto archiv Rota Nazdar, o. s.

Ve finále branného závodu Battlefield zvítězila ZŠ Jitřní Praha

zcela neplánovaně udělit šesti nejlepším ocenění nazvané Top prezentace. Závod se opravdu po všech stránkách vydařil. Soutěžící se chovali jako v reálném výcviku a do poslední chvíle téměř tříhodinového závodu bojovali o co nejlepší výsledek s příkladným nasazením a odvahou hodnou našich hrdinů. Přispěli k tomu organizátoři a instruktoři z ČsOL a z LC Proud, parašutisté z Chrudimi, členové KVH, tým Battlefield Live a další jednotlivci.

Závod bezpochyby rozvíjí v mladých lidech vlastnosti, které bohužel postupně upadají, jako například vlastenectví, odvalu, rozhodnost, fyzickou zdatnost, kreativitu, týmový duch, ale také posiluje historické znalosti a sebevědomí. Proto uvažujeme o dalším

Finále branného závodu pro základní školy a ekvivalent víceletých gymnázií, nazvaného Battlefield Jana Kubiše a Josefa Gabčíka - pocta statečným z Resslerovy ulice, se v památný den 18. června 2015 zúčastnilo 16 družstev z celé republiky, která se kvalifikovala v květnu z osmi oblastních kol konaných na počest našich hrdinů z druhé světové války (Jaroslav Šperl, Jaroslav Kotásek, Čestmír Šikola, Bohumil Menšík, Jiří Potůček, Jaroslav Klemeš, Tomáš Sedláček a Václav Morávek). Atmosféru 5. ročníku závodu předurčila úvodní scéna sehraná bezchybně parašutisty 43. výsadkového praporu z Chrudimi a plukovníkem Moravcem, kterého premiérově ztvárnil člen Roty Nazdar, o. s., br. Miloš Borovička. Ten bez okolků seznámil soutěžící se situací v Protektorátu Čechy a Morava v roce 1941 a s nutností razantního zásahu v okupované vlasti. Že závod nebude procházkou v růžové zahradě, si soutěžící uvědomili ihned po ostrém zahájení. Čekaly je opravdu složité úkoly, jako například střelba ze vzduchovky na terče i na padající figury, boj s téměř opravdovým nepřítelem, kterého ztvárnili najatí instruktoři vyzbrojení zbraněmi systému Battlefield Live, přezkoušení ze znalostí historie čs. odboje, tvrdý výcvik vedený válečnými veterány z elitního vojenského výsadkového praporu, plnění logických úkolů a samozřejmě adrenalinové překonávání nástrah špičkového lanového centra, které tolik připomíná výcvikové středisko parašutistů.

Podle pravidel se soutěže účastní šestičlenná smíšená družstva, která musí reálně vyhodnotit své možnosti a stanovit si optimální strategii pro svůj tým. Nabídka pracovišť, kde mohou získat potřebné body, je totiž značně velká a není v žádném případě možné všechna absolvovat. Systém závodu je každým rokem dokonalejší a povzbuzuje soutěžící k maximální

aktivitě a kreativité. Plnění úkolů vyžaduje samozřejmě i odvalu a fyzickou zdatnost. Učitelé se ojedinele s úžasem pořadatelů dotazují, co jsme to s dětmi provedli, že je vůbec nevnímají a s naprostým soustředěním a odhodláním plní veškeré náročné úkoly. Každý tým musí také při zápisu před závodem porotě předložit prezentaci k tématu závodu. Tyto prezentace letos dosáhly takové úrovně, kvality a originality, že se tříčlenná porota rozhodla

zvýšení počtu oblastí s postupným cílem realizovat alespoň jeden kvalifikační závod v každém kraji ČR.

Vítězství v branném závodu a krásný Pohár ministra obrany ČR, získala ZŠ Jitřní (tým Maxa pro Bimbas), na druhém místě skončila ZŠ Terera (tým Nadopovani Lemuří) a třetí skončilo Gymnázium Postupická (Piráti).

br. František Bobek, vedoucí projektu Battlefield

Dne 13. června 2015 se uskutečnila hlavní z řady piet, věnovaných památce obyvatel Lidic. Pietnímu aktu předcházela ekumenická mše na základech kostela sv. Martina. Věnc k místu zastřelených lidických mužů položily delegace politického a veřejného života, zástupci diplomatických sborů, váleční veteráni a další hosté. Za ČsOL její předseda br. Pavel Budinský, tajemník br. Filip Procházka a br. plk. Eduard Stehlík. Všechny přítomně uvítal ředitel Památníku Lidice JUDr. Miloš Červenc. S hlavním projevem vystoupil 1. místopředseda Senátu Parlamentu ČR Přemysl Sobotka a zazněla modlitba biskupa Církve československé husitské Filipa Michaela Šojdla. Ředitel Památníku poděkoval všem přítomným, ocenil účast Posádkového velitelství Praha a Ústřední hudby Armády ČR. Pozdravil účastníky 27. ročníku štafetového běhu na trase Dukla - Banská Bystrica - Javoříčko - Ležáky - Lidice, jejichž výkon zaslouží uznání a vyzval k vystoupení japonský dětský soubor, který v předchozích letech vystupoval u sousedí lidických dětí. Účastníky pietní vzpomínky rovněž pozval na další doprovodné akce, vystoupení dětských pěveckých sborů ze 14 krajů ČR, ukrajinského sboru Dzerelo a Leony Machálové. Vyzval k návštěvě prostor muzea i galerie. Pietní vzpomínky se zúčastnily všechny tři lidické ženy, Milada Cábová, Miloslava Kalibová, Jaroslava Skleničková a 8 lidických

Trojlistek utrpení a vzdoru

Výročí Lidic, Ležáků a boje parašutistů v Reslově ulici

děti. Ve výstavní síni Pod Tribunou byly předány pamětní odznaky Památníku Lidice přeživším lidickým dětem Věře Čepelové, Veronice Rýmonové a Libuši Součkové.

Ve čtvrtek 18. června 2015 proběhl u příležitosti 73. výročí boje parašutistů tradiční pietní akt v pražské Reslově ulici u pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje. Téměř hodinového ceremoniálu se zúčastnili zástupci Armády ČR, váleční veteráni, zástupci ČsOL. Nejvyšším představitelem veřejného života byl místopředseda vlády ČR Pavel Belobrádek. Mezi účastníky byl rovněž ministr obrany ČR Martin Stropnický. Přítomen byl i poslední žijící parašutista, shozený za války do protektorátu, br. brig. gen. Jaroslav Klemeš, který se přišel památce svých spolubojovníků poklonit. Mezi přítomnými byli i příbuzní obětí heydrichiády. Po položení květinových darů se přítomní odebrali do chrámu na mši za oběť parašutistů.

Tragické výročí vyvraždění Ležáků bylo vzpomenu to za mezinárodní účasti hostů v neděli 21. června 2015.

Za ČsOL byl přítomen její předseda br. Pavel Budinský, který ve svém vystoupení řekl: „V letošním roce oslavujeme 70. výročí konce druhé světové války a zároveň svobodu nestranně uctívat své hrdiny. Vítězství ve válce bylo a je i vítězstvím obyvatel Ležáků. Jejich oběť nebyla marná, ale vykupuje každý den, kdy můžeme my svobodně žít v míru.“ Předseda Poslanecké sněmovny PČR pak přirovnal tehdejší řádění nacistů k dnešním aktům násilí: „Stejně jako džihadistický fanatismus byl i nacismus pseudonáboženskou násilnou světovládnou ideologií, která chtěla dominovat nejen společnosti, ale i lidským srdcím.“ Na závěr pietního aktu, po položení květin a projevech řečníků, seskočili do areálu Ležáků parašutisté, aby symbolicky připomněli čs. parašutisty, kteří za války našli v Ležákách úkryt. Mezi přítomnými byli i sestry Štulíkovy, které jako jediné masakr v Ležákách přežily a po válce se vrátili z převýchovy v Německu zpět do vlasti.

Připravili: ses. Eva Armeanová a br. Jiří Filip, foto archiv ČsOL

ČOS si projektem SokolGym 2015 připomíná své znovuoobnovení

Letos v lednu uplynulo čtvrt století od ustavujícího sjezdu České, respektive Československé obce sokolské. Toto výročí a zároveň i cestu, kterou za čtvrt století Česká obec sokolská urazila, připomíná celoroční projekt SokolGym 2015, který se skládá z řady akcí. Z nich se již tři velké akce uskutečnily – v květnu to byly oslavy 90. výročí otevření Tyršova domu v Praze, o prvním červnovém víkend se na čtyři tisíce sokolů sjelo do moravské metropole na Sokolské Brno a poslední červnový víkend se konaly Plzeňské slavnosti pohybu.

Sokol je náplní své činnosti ojedinelou organizací – vedle těch, kteří se chtějí věnovat sportu výkonnostně a vrcholově a dosahovat co nejlepších výsledků v soutěžích různé úrovně, nabízí především možnost všem věnovat se pohybu pro radost a zdraví, ale nabízí také uspokojování kulturních a společenských zálib. V rámci Sokola je na 200 různých amatérských souborů a sborů – divadelních, loutkářských, folklorních, hudebních, pěveckých. Tato ojedinelost se projevila i ve skladbě programu obou akcí, na nichž se podílely všechny programové útvary České obce sokolské – odbor všestrannosti, odbor sportu, vzdělávací odbor a také Ústřední škola ČOS.

Oslavy 90. výročí otevření Tyršova domu vyvrcholily v sobotu 23. května slavnostním večerním programem. Ale akce k tomuto jubileu probíhaly po celý týden od 18. května, kdy se konala řada akcí otevřených veřejnosti a určených pro všechny generace. Na programu byly vzdělávací workshopy s různou sportovní a zdravotní tematikou, jako například parkour, street dance, fitjazz, sebeobrana seniorů, cvičení rodičů a dětí, rope skipping,

pohodová gymnastika a mnohé další. Ve středu byla pro děti z mateřských škol připravena Expedice vrcholy 2015, při níž v tělocvičnách Tyršova domu „dobývaly světové osmitisícovky“. A také loutkové představení – hezkou pohádku pro ně připravil loutkářský divadelní soubor Frydolin, další loutkové představení zahrál odpoledne soubor Kašpárek Sokola Pražského. Čtvrteční program pak byl připraven ve spolupráci s Aliancí žen s rakovinou prsu. Již v podvečer v pátek 22. května se v areálu Tyršova domu konala řada akcí, jako vystoupení folklorních souborů Dykta Sokola Přerov nad Labem a Kyčera Sokola Praha Vršovice v Michnově paláci a představení nového cirkusu ve velké tělocvičně.

Hlavní program oslav se konal v sobotu, kdy již od rána probíhaly v Tyršově domě soutěže Netradičních všesokolských her, v nichž své síly, dovednosti a znalosti změřilo 9 krajských družstev. Po celý den se také konala řada workshopů s tematikou parkouru, rope skippingu, zdravotní tělesné

výchovy. Večerní slavnostní program byl zahájen úderem půl deváté, kdy Sokolská stráž vpochoďovala se státní vlajkou a prapory ke strážním kamenům Tyršova domu, na něž v zápětí cvičenky z hromadných skladeb zavěsily pamětní věnečky. Poté krátce vystoupila starostka ČOS sestra Hana Moučková, která tak celý slavnostní program zahájila. A pak se již na ploše střídala jednotlivá vystoupení: hromadné sklady, vystoupení experimentálního žonglování, rope skipping a Amanitas – ohnivě divadlo, vystoupení AirGym, švýcarští hosté předvedli ukázkou cvičení na kružích a jako závěrečnou skladbu diváci zhlédli premiéru skladby „25 let znovu spolu“, která je průřezem sletových skladeb mužů z novodobých všesokolských sletů. Závěrečnou tečku za oslavami udělal nedělní symbolický orientační běh na Petříně s prospechem pro občanské sdružení LATA.

O čtrnáct dní později se konalo Sokolské Brno, které se počtem účasti sokolských sportovců stalo nejpočetnější sokolskou akcí letošního roku. Sokolské Brno se stalo pomyslným „sletovým poločasem“, v červenci uplynou tři roky od XV. všesokolského sletu 2012 a stejný čas uplyne do toho dalšího, jenž bude konán v roce 2018. Letošní Sokolské Brno ale především žilo jinými událostmi – 25. výročí znovuoobnovení Sokola a blížícím se termínem konání 15. světové gymnestrády v Helsinkách. A samozřejmě tím, co je typické pro sokolské akce – přátelským setkáváním s lidmi, kteří vyznávají stejné životní hodnoty – ať již při společném vystoupení v hlavním nedělním programu, nebo třeba v hledišti jako divák jiné události, na něž bylo Sokolské Brno 2015 bohaté – na skladbě programu se podílely všechny programové útvary, a tak jeho skladba byla pestrá.

V pátek byla v přízemí tělocvičny Sokola Brno I instalována putovní výstava „25 let znovu spolu“, která mapuje přehled sokolské činnosti od obnovení Sokola v roce 1990. Pro zájemce byla také v podvečer připravena krátká procházka městem s upozorněním na významná místa z historie brněnského

Sokola, na významné památky a stavby ve středu města. Pro veřejnost byla odpoledne připravena v Tyršově parku akce „Děti, pojďte si hrát“, na níž si menší děti v doprovodu rodičů vyzkoušeli své dovednosti. Široké veřejnosti byla určena i další sobotní akce, „Sportujeme s Ústřední školou“, která se konala v příjemném prostředí parku pod Špilberkem. Na sobotu pořadatelé připravili i kulturní zážitky – projekci z divadelního vystoupení „Antigona“ a koncert Symfonického orchestru Sokola Brno I.

Sokolské Brno 2015 vyvrcholilo v neděli odpoledne na stadionu Sokola Brno I programem „Sokolové Brnu“. Zahájil ho slavnostní průvod (jehož trasa byla

kvůli příliš velkým teplotám výrazně redukována – řadil se až před stadionem). Na stadionu po vztyčení vlajek zahájila program starostka hostitelské Sokolské župy Jana Máchala sestra Lida Ryšavá a ke slavnostní atmosféře přispěla herečka Zdena Herfortová přednesem veršů. A pak se již na ploše stadionu střídaly jednotlivé hromadné sklady.

V Praze i v Brně tak sokolové předvedli široké veřejnosti, že sokolský program je moderní a oslovuje všechny generace, každý si v něm může nalézt to, co ho zajímá, co ho baví a uspokojuje jeho záliby a zájmy.

text a foto br. Zdeněk Kubín

Nové sídlo Vojenského ústředního archivu na Ruzyni

V úterý 17. března 2015 slavnostně otevřel ministr obrany ČR Martin Stropnický novou budovu Vojenského ústředního archivu v Praze. Ukončen tak byl dlouholetý proces a také delší doba, po kterou byl do počátku letošního roku archiv badatelům nepřístupný.

Do zrekonstruovaného objektu v areálu kasáren v Praze-Ruzyni se archiv přestěhoval z historické budovy Invalidovny v Karlíně, kterou v roce 2002 poničily povodně a poškodily tam velkou část sbírek.

Právě po záplavách před 13 lety, které v Invalidovně zatopily na 30 000 kartonů archiválií, bylo rozhodnuto o přesunu archivu do bývalého vojenského gymnázia v areálu kasáren 17. listopadu. Jeho rekonstrukce pro potřeby skladování archivních materiálů vyšla podle ministerstva obrany na zhruba 393 milionů korun. Samotné stěhování sbírek loni stálo asi 18 milionů korun.

Historici tu mají k dispozici 24 kilometrů archivních materiálů k celým

československým a českým vojenským dějinám od první světové války až po současnou dobu. Mezi archiváliemi je i mnoho z těch, které byly v roce 2002 zatopeny.

Z 30 000 archivních krabic se podařilo zachránit zhruba 26 000, přičemž ty, které záplavy nepřechaly, byly hodnoceny jako archiválie třetí kategorie. Stejně jako v Invalidovně je i v novém ruzyňském sídle vedle Vojenského historického archivu Praha také Správní archiv Ministerstva obrany ČR.

U příležitosti slavnostního otevření byly ředitelem archivu Josefem Žikešem představeny také čtyři nové archivní národní kulturní památky, které byly naposledy vyhlášeny před 50 lety. Nově odborná komise mezi výjimečné historické materiály zařadila dokumenty týkající se operace Anthropoid, jejíž účastníci v roce 1942 provedli v Praze atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha, či roty Nazdar a České družiny za první světové války.

Ředitel Vojenského ústředního archivu Praha Mgr. Josef Žikeš

Nová budova Vojenského ústředního archivu nese nově jméno významného vojenského archiváře plk. Vojtěcha Fejfla, který archiv vedl od konce 50. let do začátku 70. let minulého století. Připomíná ho i pamětní deska, kterou na budově odhalil ministr obrany ČR Martin Stropnický.

-red-, foto VÚA Praha, MO ČR

Moravský zemský archiv Brno se představuje

Moravský zemský archiv byl zřízen z iniciativy moravské šlechty v roce 1839 jako první instituce svého druhu v habsburské monarchii. Záhy se z něj stal prestižní vědecký ústav zabývající se mj. rozsáhlou ediční činností. Jeho sběrnou oblastí byly do zrušení zemského zřízení země, od roku 1950 kraje jižní Moravy, v současné době kraje Jihomoravský, Vysočina a Zlínský. Od roku 2002, kdy převzal do své správy 15 státních okresních archivů, je Moravský zemský archiv největším státním archivem v ČR.

Spravuje archivní fondy stavovské, politické, justiční a finanční správy země, archivy zrušených klášterů, depozita fondů církevních původců, sbírku matrik, fondy velkostatků a ústředních správ šlechtického majetku, šlechtické archivy, pozůstatosti významných osobností žijících a působících na Moravě, fondy spolku a korporací a fondy k dějinám průmyslu, což jsou písemnosti soukromých firem, zřizovaných od 19. stol., fondy národních podniků, které vznikly jejich

znárodněním v roce 1948, fondy podniků po jejich privatizaci a fondy likvidovaných firem. Velmi významné jsou historické fondy listinné, aktové a rukopisné. Moravský zemský archiv má vzhledem ke své dlouhé historii nejvíce kodikologického materiálu ze všech archivů ČR.

Hlavním úkolem archivářů je zpřístupňovat archivní fondy badatelské veřejnosti jejich odborným zpracováním do podoby archivních inventářů a katalogů a nejvíce času tráví odborní

Ředitelka Moravského zemského archivu Brno PhDr. Kateřina Smutná

pracovníci rešeršní činností pro státní správu, díky níž šetří značné finanční prostředky státnímu rozpočtu.

Centrála MZA Brno spravuje 64 bkm archiválií, které má uloženy v klimatizovaných inventářích v účelové archivní budově vybudované v letech 2005–2007. Do té doby byly archiválie MZA Brno uloženy v naprosto nevhodných vlhkých a nevětratelných prostorách na 18 místech jižní Moravy, takže dvě třetiny archiválií byly napadeny plísní a musely projít sterilizací. Dnes už jsou archiválie bezpečně pro archiváře i pro badatele, pro něž je k dispozici výborně technicky vybavená badatelna. Nová budova umožňuje i prezentace archivního bohatství veřejnosti.

Fond G 100 Muzeum odboje obsahuje archiválie bývalého Muzea Památníku odboje v Brně, které vzniklo krátce po skončení první světové války a vzniklo samostatného Československa. Tak jako tomu bylo i na jiných místech naší země, shromažďovalo muzeum především materiály z činnosti československých legií. Akvizice byly získávány hlavně sbírkovou činností od jednotlivých legionářů, v menší části patrně i z jiných zdrojů. Část sbírek byla zničena během nacistické okupace, ale po roce 1945 se muzeum podařilo obnovit a sbírky byly doplněny ještě o materiály k protifašistickému odboji let 1939–1945. K definitivnímu zániku muzea tak došlo až po roce 1948 v souvislosti s nástupem komunismu k moci. Trosky sbírek muzea převzal Moravský zemský archiv do své péče v roce 1952, další část materiálů se stala součástí tehdejšího muzea Svazu protifašistických bojovníků, zbytek knižního materiálu se pak dostal do nynější Moravské zemské knihovny. Kromě sbírek brněnského muzea odboje jsou součástí fondu i materiály jeho pobočky, která existovala v Uherském Hradišti.

Připravila: PhDr. Kateřina Smutná, ředitelka Moravského zemského archivu Brno

Den pozemního vojska Bahna 2015

V sobotu 20. června 2015 odstartoval dunivou salvou samohybných kanónových houfnic vzor 77 Dana již 26. ročník Dne pozemního vojska Bahna, v prostoru vojenského cvičiště Bahna u Strašic ve Vojenském újezdu Brdý. Slavnostní zahájení proběhlo za účasti ministra obrany ČR Martina Stropnického, ministra financí ČR Andreje Babiše, náčelníka Generálního štábu AČR generálporučíka Josefa Bečváře, velitele pozemních sil generálmajora Jána Gurníka a mnoha dalších čestných hostů a desetitisíců diváků. Za Československou obec legionářskou se zúčastnil její předseda br. Pavel Budínský, tajemník br. Filip Procházka, váleční veteráni, bratři a sestry jednot ČsOL Kladno, Pardubice, Žatce a dalších. Na zdárném průběhu akce se významnou měrou podílel přítomný tajemník ČsOL kpt. v z. br. Milan Mojžíš.

Ministr obrany ČR Martin Stropnický zdůraznil potřebnost připomínat historii a tradice armády. Ve svém projevu mimo jiné řekl: „Letos toto téma rezonuje o to více, že před několika týdny jsme oslavili 70. výročí ukončení druhé světové války. Navíc máme 100. výročí vzniku legií. My Češi máme mnohdy tendenci začínat vždy od nuly a zapominat na to, co bylo dobré. Myslíme si, že současnost je pupek světa. Dnešek

je samozřejmě hrozně důležitý a budoucnost ještě důležitější, ale zároveň bychom měli velice dobře znát všechno to z minulosti, na co můžeme být právem hrdí. A legionáři anebo druhoválečný odboj sem nesporně patří.“

Bohatý program představil defilé historické a současné techniky, techniky zahraničních armád, ukázky jízdních vlastností kolové a pásové techniky, Policie ČR, kynologie atd. Diváci měli možnost zhlédnout společné působení jednotky Vojenské policie a chemických specialistů při nasazení úkolového uskupení v prostoru operace. Velkému zájmu se těšila pilotáž Mi-24/35 a Mi-17/171 a letouny JAS 39 Gripen a CASA C-295. Rovněž zaujala dobová vojenská technika k 70. výročí osvobození. Vojáci s velkým nasazením předvedli, jak vypadal boj za druhé světové války. Mezi jednotlivými ukázkami se návštěvníci mohli podívat na propagační stánky Československé obce legionářské, Armády ČR, mohli zhlédnout výstavu na téma 100 let legií a samozřejmě zajímavé vojenské exponáty, které přitahovaly pozornost dětí i dospělých. Ať už se jednalo o nákladní a obrněné vozy, historické tanky, džípy a stíhačky, které používala americká, sovětská a německá armáda v roce

1945 nebo všechny modifikace obrněného vozidla Pandur a americké obrněné transportéry Stryker.

Do cvičení Bahna se zapojilo přes 1 000 vojenských profesionálů včetně žáků Vojenské střední školy a Vyšší odborné školy Ministerstva obrany ČR v Moravské Třebové s více než 300 kusy pozemní techniky. V letošním roce měly na Bahnech své zastoupení i ozbrojené síly Rakouska, Slovenska, Polska a Spojených států amerických.

Česká republika jako členská země NATO plní požadavky, které jsou ve prospěch Aliance. Jedná se především o úkolové uskupení pro operace podle článku 5 Washingtonské smlouvy o kolektivní obraně členských států NATO. Akce Bahna prezentuje připravenost Armády ČR k obraně České republiky. Vojáci také pomáhají při humanitárních akcích, různých živelných katastrofách, zejména při povodních.

Přes nepříznivé počasí, kdy Bahna byla opravdu „bahna“, se této vojenské přehlídce a doprovodných programů zúčastnilo tisíce příznivců vojenské techniky, které neodradil ani občasný vydatný déšť.

ses. Eva Armeanová,
foto br. Stanislav Pitr

Pozvánky na akce

- Setkání vedoucích představitelů Ministerstva obrany ČR a Generálního štábu AČR s válečnými veterány a vojenskou veřejností u příležitosti 72. výročí bojů na Středním Východě a 71. výročí bojů u Dunkerque a Dukly. Hlavní sál Ministerstva obrany ČR, Praha, na Valech, 7. října 2015, 10:00 hod., (tajemnik@csol.cz).
- Pietní akt u hrobu gen. Karla Klapálka. Olšanské hřbitovy, Praha, 7. října 2015, 12:00 hod., (tajemnik@csol.cz).
- Koncert Vojenského uměleckého souboru Ondráš „Pocta válečným veteránům“, Praha, Náměstí Jiřího z Poděbrad, 4. září 2015, (tajemnik@csol.cz).
- Pietní vzpomínka u příležitosti 78. výročí úmrtí prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka, hřbitov v Lánech, 14. září 2015, (tajemnik@csol.cz).
- Setkání veteránů tankových jednotek s představiteli Ministerstva obrany ČR, Moravská Třebová, 19.-20. září 2015, (beke@vsmt.cz).
- Tanky čs. armády 1914-1945, Lichkov, 15. srpna 2015, (legie100@csol.cz).

Inzerce

Parkhotel
Pruhonice

www.parkhotel-pruhonice.cz
www.restaurace-tarouca.cz

Co nám piší návštěvníci Legiovlaaku

Než legionářský vlak dorazil do Prahy na své letní působiště na Nákladovém nádraží Žižkov, shlédlo jeho expozice více než 25 000 návštěvníků.

V prodejním voze mají přítom možnost zapisovat své dojmy z Legiovlaaku do návštěvní kroniky. Školáci, učitelé a návštěvníci obecně již popsali desítky stran a zanechaly stovky vzkazů, z nich vybíráme následující.

„Skutečnost předčila naše očekávání, moc hezké, děkujeme. Utrychovi“

„Děkujeme za skvělý výklad a nádherné autentické exponáty. ZŠ Brodce nad Jizerou“

„Děkujeme za zajímavý a dětem srozumitelný výklad – krásné exponáty. Žáci a učitelé 1. ZŠ, Komenského nám. v Ml. Boleslavi“

„Děkujeme za spoustu zajímavých informací z legionářského života na cestě do Vladivostoku. Pěkně jsme se projeli! A měli velmi příjemného a milého průvodce... Třída 7. O, Gymnázium Dr. Josefa Pekaře v Mladé Boleslavi“

Na Legiovlak si našli cestu i zájemci z Ruska, kteří zanechali v kronice následující zápis: „Děkujeme Vám za to, že pamatujete těch vojáků, kteří zemřeli ve válce proti Němcům a pak proti komunistům v občanské válce. Výstava je pro nás zajímavá, protože je to i část naší historie.“

„Gratuluji k úspěšnému završení projektu. Je potřeba takovouto záživnou formou připomínat základy naší národní identity i lidem žijícím v 21. století.“

„Vřelé díky a blahopřání Československé obci legionářské a všem, kteří se o Legiovlak zasloužili. Jindřich Berounský, Jablonec nad Nisou“

„Přijeli jsme z Jičína, abychom si prohlédli výsledek mnohaletého úsilí dobrovolníků Československé obce legionářské. Jedním slovem: FANTAZIE! Mnoho zajímavých informací nelze shlédnout napoprvé. Přijedeme určitě zase. Zajímavý výklad pána z „plukovní prodejny“ – myslím, že se jmenuje Pavel Koňout. Jediné zklamání byly prázdné konzervy s americkými hruškami. Škoda. Martin a Radek Strnadovi, Jičín“

„Je to velice záslužný čin, který zmapoval naše staré dějiny. Replika Legiovlaaku je velice zdařilá a poučná. Dobové uniformy na obsluhujícím personálu dobře dokreslují atmosféru. Výstava je velice pěkná. Středovi, Červený Kostelec“

„Jsem potěšen, já sám a moc děkuji za tento skvělý počín! Člověk má být hrdý na minulost a po shlédnutí a prohlídce Legiovlaaku opravdu jsem! Děkuji a blahopřeji. Stanislav, Hradec Králové“

„S výkladem jsem se vrátila do svých dětských let, kdy jsem s otevřenou pusou hlála vyprávění svého dědy, který poutavě vyprávěl o své anabázi do Vladivostoku a pak přes moře do Ameriky. Marie Horáková, Opava“

Připravil: br. Jiří Filip

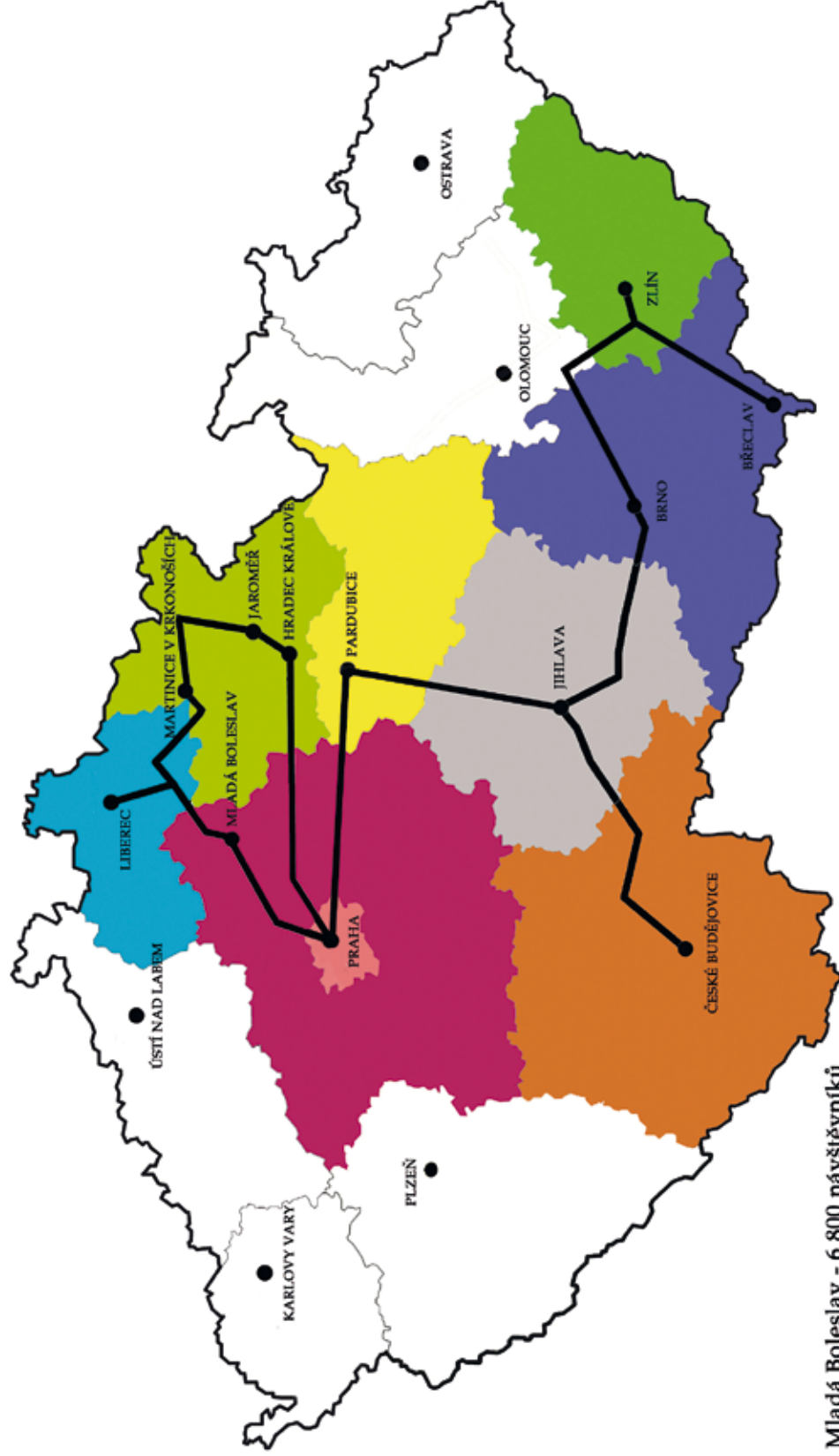
LEGIOVLAK

v roce 2015 (1. etapa)

PREZENTACE V KRAJSKÝCH MĚSTECH

Podpora pro podporu
kulturního dědictví
našich zřetelů

● Mladá Boleslav - 6 800 návštěvníků

● Liberec - 7 350 návštěvníků

● Martinice v Krkonoších - 2 500 návštěvníků

● Jaroměř - 700 návštěvníků

● Hradec Králové - 9 150 návštěvníků

● Jihlava - 2. 10. - 18. 10.

● Brno - 20. 10. - 5. 11.

● Zlín - 7. 11. - 19. 11.

● Břeclav - 20. 11. - 24. 11

● Praha - 1. 7. - 26. 8.

● Pardubice - 28. 8. - 13. 9.

● České Budějovice - 16. 9. - 27. 9.

Změna termínů v jednotlivých městech vyhrazena.

Příběhy sbírkových předmětů VHÚ

Francouzský kompas Morin z pozůstalosti Václava Dostala

Francouzští vojáci používali v průběhu první světové války hned několik typů kompasů a buzol, včetně civilních modelů. K těm nejoblíbenějším patřily výrobky firmy Henriho Morina, jednoho z největších francouzských výrobců topografických potřeb, jehož kompas se vyznačovaly precizním zpracováním a kompaktními rozměry.

Kompas Morin používal i npor. Ing. Václav Dostal (5. 7. 1888 Poděbrady – 9. 5. 1915 Arras), který patřil k prvním důstojníkům českého původu bojujících v řadách spojenecké armády na západní frontě. Ve Francii žil od roku 1911, kdy jako inženýr chemie odešel na zkušenou do Paříže. Po vypuknutí první světové války se přihlásil do francouzské Cizinecké legie a jako bývalému záložnímu důstojníkovi rakousko-uherské armády mu byla přiznána důstojnická hodnost. Na frontě strávil celkem pět měsíců, když přišla osudná bitva u Arrasu, kde dne 9. května 1915 našel smrt nedaleko osady Neuville-Saint-Vaast.

Kompas Morin z pozůstalosti Václava Dostala je zřejmě zástupcem civilní řady modelů této firmy. Skelet je vyroben z mosazi a má průměr 45 mm a výšku 11 mm. K uchování kompasu sloužila krabička od armádní buzoly systému Bézard jiného zavedeného výrobce – pařížské firmy Auricoste.

Předmět byl do sbírek VHÚ Praha získán darem od příbuzných v letošním roce.

Připravil: Petr Bjaček

